NEW YORK TIMES BESTSELLER

DEAN KOONTZ

MĚSTO

Víc než kdo jiný dokáže Koontz napsat romány ušité současné Americe přímo na míru: nebojí se v nich ukázat realitu ani houževnatost zla, ale také sílu dobra... a zároveň pobaví a dodá naději. — Publishers Weekly

x·y·z

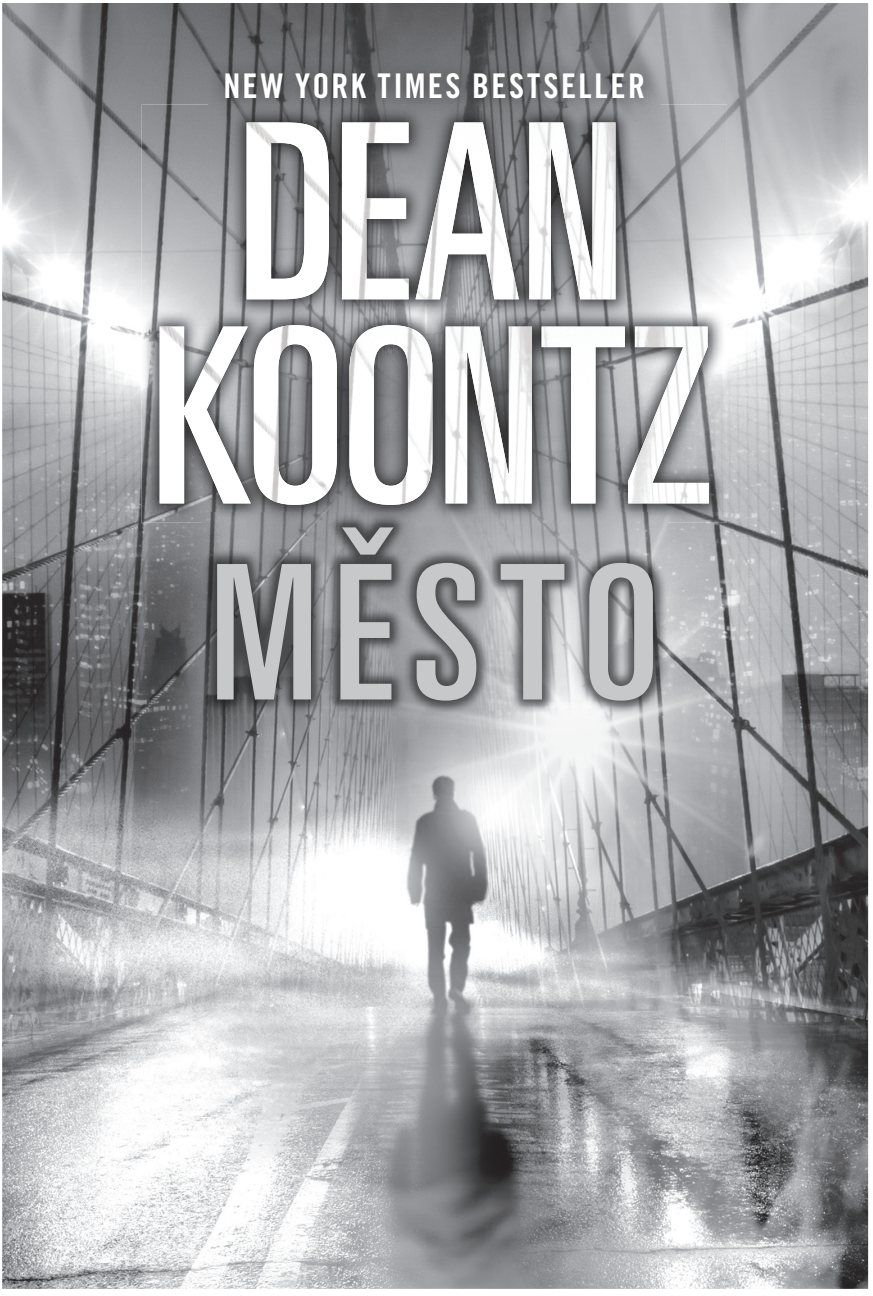
NEW YORK TIMES BESTSELLER
DEAN KOONTZ
MĚSTO

Copyright THE CITY © 2014 by Dean Koontz
Published by arrangement with Prava i Prevodi and Lennart Sane Agency AB
Translation © Jan Podzimek, 2015
Cover art and design © Scott Biel, 2014
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2015

ISBN 978-80-7505-166-0

Tento román věnuji
s vděčností a láskou
Jane Johnsonové,
která je za mořem,
na jiném kontinentě.

A Florence Koontzové
a Mildred Stefkové,
které jsou v jiném světě.

Každý okamžik ať je vám svatý. Dopřejte mu průzračnost a smysl, dopřejte mu váhu své bdělosti, dopřejte mu pravdivost a naplnění.

– Thomas Mann, *Lotta ve Výmaru*

Úvod

Malcolm mi podává magnetofon.

„Musíme si promluvit o tvém životě," říká.

„Raději bych teď žil, než mluvil o tom, co bylo."

„Nemusíme o všem," říká Malcolm. „Jen o… však víš."

„To mám jako mluvit o… tamtom?"

„Lidi to potřebujou slyšet," říká mi Malcolm.

„Jaký lidi?"

„Všichni," říká Malcolm. „Je smutná doba."

„Dobu nezměním."

„A svět je smutný," dodává Malcolm. „Trochu ho prosvětli."

„Chceš, abych vynechal všechny ty temné chvíle?"

„To ne, člověče," zdůrazňuje Malcolm. „Temné momenty potřebuješ."

„Ne, já je nepotřebuju. Já rozhodně ne."

„Díky tmě vynikne to, co je světlé," vysvětluje Malcolm.

„Takže až dovyprávím o tom tamtom, tak co?"

„Uděláš z toho knihu," říká Malcolm.

„A ty ji budeš číst?"

„Většinu," přitakává Malcolm. „Na některé ty části neuvidím pro slzy dost jasně."

„Co kdybych ti ty části přečetl já?"

„Jestli na ty slova uvidíš, tak si to poslechnu," souhlasí Malcolm.

„To zvládnu. To, co mě zničí, bude mluvit o tom poprvé."

1

Jmenuju se Jonah Ellington Basie Hines Eldridge Wilson Hampton Armstrong Kirk. Už odmala, kam jen moje paměť sahá, jsem miloval toto město. A můj příběh je o opětované lásce. Je to příběh o ztrátě a naději a prazvláštnosti ležící tenoučko pod povrchovým napětím všedního života, o prazvláštnosti nekonečných hlubin.

Ulice našeho města nebyly dlážděny zlatem, jak o tom slýchali někteří imigranti, než se sem přes půl světa vypravili. Ne všichni mladí herci či spisovatelé, kteří sem přišli ze svých městeček do světel velkoměsta, se rychle stali slavnými, jak možná doufali. V metropoli sídlila i smrt, stejně jako sídlí všude, a bylo tam mnohem víc vražd než v nějaké malé vísce, mnohem víc tragédií a okamžiků strachu. To město však bylo i místem údivu, magie tmy a světla, magie, které jsem si za svůj bohatý život užil spoustu, včetně jedné noci, kdy jsem zemřel a probudil jsem se a znovu jsem žil.

2

Když mi bylo osm, potkal jsem ženu, která tvrdila, že ona je tím městem, i když zrovna tohle mi prozradila až o dva roky později. Říkala, že města jsou především lidé. Samozřejmě tu máte kancelářské budovy a parky a noční kluby a muzea a další podobné věci, nakonec

to jsou ale lidé – a charakter těch lidí – kdo určují, zda je to město skvělé, či nikoli. A když je nějaké město skvělé, má vlastní duši, utkanou z nití milionů duší, které zde v minulosti žily a které zde žijí dnes.

Ta žena říkávala, že toto město má zvlášť citlivou duši a že se dlouho divilo, jaký život musejí mít lidé, kteří v něm žijí. Město mělo obavy, že navzdory všemu, co může svým obyvatelům nabídnout, by až příliš mnoho z nich mohlo zklamat. Znalo se mnohem líp, než by člověk mohl znát sám sebe, znalo všechny své pohledy a pachy a zvuky a povrchy a tajemství, ale nevědělo, jaké to je, být člověkem a žít v těch tisících kilometrů ulic. A proto na sebe, podle slov té ženy, duše toho města vzala lidskou podobu a vydala se žít mezi lidmi; a tou podobou byla ona.

Ta žena, která byla městem, změnila můj život a ukázala mi, že život je mnohem tajemnější místo, než byste řekli, pokud bylo vaše myšlení formováno výhradně či převážně novinami a časopisy a televizí – nebo v dnešní době internetem. Musím vám vyprávět o ní a o různých hrozivých, nádherných a úžasných věcech, které se v souvislosti s ní staly, a o tom, jak mě dodnes pronásledují.

To ale předbíhám. Občas se mi to stává. Žádný život není jen jedním příběhem, ale tisícem příběhů. Při vyprávění svého příběhu se občas vydám postranní uličkou, když bych měl jít po hlavní ulici, nebo když je příběh dlouhý čtrnáct bloků, začnu občas u čtvrtého a musím se vrátit, aby to dávalo smysl.

Také to nepíšu na klávesnici, a když mluvím, jako teď do magnetofonu, mám sklon odbíhat od tématu. Můj kamarád Malcolm říká, abych tomu neříkal odbíhání od tématu, ale orální historie. Zní to honosně, jako bych si byl nanejvýš jistý, že jsem dosáhl věcí, které mi zajistí místo v dějinách. Přesto to možná je ten nejlepší výraz. Orální historie. Tedy, pokud chápete, že to znamená prostě jen to, že tady

sedím a vykecávám se. Když to někdo přepíše z pásky, tak to projdu, abych čtenáře ušetřil všech těch „víte“ a „ehm“ a nedořečených vět a také abych to zaonačil a zněl chytřeji, než ve skutečnosti jsem. Každopádně musím mluvit, a ne psát, protože mi v prstech začíná artróza. Zatím nic vážného, ale protože jsem klavírista a nic jiného, musím si klouby šetřit pro hudbu.

Malcolm říká, že jsem výstavní pesimista, protože hrozně často říkávám „Zatím nic vážného“. Když cítím fantomovou bolest jedné či druhé nohy a Malcolm se mě ptá, proč si masíruji lýtko, říkám: „To je jen taková podivnost, zatím nic vážného.“ Myslí, že jsem přesvědčen, že je to nějaká krevní sraženina hluboko v žilách, která se jednoho dne uvolní a zničí mi plíce či mozek, i když mě něco takového nikdy nenapadlo. Ta tři slova říkávám jen proto, abych uklidnil své přátele, ty lidi, o které se strachuji, když mají chřipku nebo se jim motá hlava nebo je bolí lýtko, protože bych sám cítil úlevu, kdyby oni občas řekli *mně*: „Zatím nic vážného.“

Výstavní pesimista je to poslední, čím ve skutečnosti jsem. Jsem optimista a vždycky jsem jím byl. Život mi nedal žádný důvod očekávat to nejhorší. Odnepaměti jsem byl optimista, stejně jako jsem odnepaměti miloval toto město.

Optimistou jsem byl i v době, kdy se stalo to, o čem vám vyprávím. I když se občas vrátím trochu zpět, abych vám objasnil pozadí věcí, začíná tento příběh vlastně v roce 1967, kdy mi bylo deset a kdy ta žena řekla, že je městem. V červnu toho roku jsme se s matkou přestěhovali do dědečkova domu. Má matka se jmenovala Sylvia a byla zpěvačka. Děda se jmenoval Teddy Bledsoe, nikdy jen Ted a zřídka kdy Theodore. Děda Teddy byl klavírista, můj vzor.

Ten dům byl moc pěkný. Čtyři pokoje dole a čtyři nahoře, koupelna s vanou a koupelna se sprchou. Klavír stál ve velkém předním

pokoji a děda na něj hrával každý den, i když čtyřikrát týdně vystupoval večer v hotelu a třikrát týdně odpoledne v obchodním domě, v oddělení s nejluxusnějšími oděvy, kde jedny šaty stály i tolik, kolik mu obě ta zaměstnání vydělala za měsíc, a kožich byl stejně drahý jako nový Chevrolet. Říkával, že mu hraní vždycky přináší radost, ale když hrál doma, bylo to *jenom* pro radost.

„Jestli v sobě chceš udržovat hudbu, Jonahu, musíš hrát každý den aspoň chvíli čistě pro potěšení. Jinak ztratíš radost a těm, kteří klavíru rozumí, už nebudeš znít dobře – a ani sám sobě."

Venku za domem byla betonová terasa a kolem ní malý dvorek a vepředu veranda a menší dvorek, na kterém tenhle ohromný javor vždycky na podzim získal ohnivě rudou barvu. A když listy opadaly, byly jako obří žhavé oharky v trávě. Nejspíš by se dalo říct, že to byla taková čtvrť pro nižší střední třídu, i když já jsem v takových pojmech nikdy nepřemýšlel a nečiním to dosud.

Svět se v roce 1967 měnil, i když to se samozřejmě děje neustále. Čtvrť byla kdysi židovská a pak se změnila na čtvrť polských katolíků. Pan a paní Steinovi, kteří se z domu odstěhovali, ale stále ho vlastnili, ho v roce 1963, když mi bylo šest, pronajali mým prarodičům a o dva roky později jim ho prodali. Mí prarodiče byli první černoši, kteří v té čtvrti žili. Děda říkal, že tam ze začátku byly problémy, přesně takové, jaké byste čekali, ale nikdy to nebylo tak špatné, aby se chtěli odstěhovat.

To, že tam vydrželi, připisoval děda třem věcem. Za prvé tomu, že se nikam nevtírali, pokud nebyli pozváni. Za druhé tomu, že hrál zdarma na některých akcích v síni sv. Stanislava vedle kostela, kam mnozí sousedé chodili na mši. A za třetí tomu, že moje babička Anita byla sekretářkou monsignora McCarthyho.

Děda byl skromný, ale já v jeho chvále skromný nebudu. S babičkou neměli moc problémů také proto, že kolem sebe měli určitý nádech

vznešenosti. Ona byla vysoká, on ještě vyšší a všude chodili s tichou hrdostí. Jejich chůzi jsem rád sledoval, ten pohyb plný grácie; i to, jak děda pomáhal babičce do kabátu a otevíral jí dveře a jak mu za to babička vždycky poděkovala. A také se hezky oblékali. Dokonce i doma nosil děda kalhoty od obleku a bílou košili a šle, a když hrál na klavír nebo usedal k večeři, vždycky měl kravatu. Když jsem byl s nimi, byli vřelí a zábavní a milující jako každí prarodiče, neustále jsem si ale byl vědom toho, že jsem v jejich *přítomnosti*. Což platilo pro oba i pro každého zvlášť.

V dubnu roku 1967 moje babička v práci zemřela na mozkovou embolii. Bylo jí pouhých dvaapadesát let. Byla tak plná života, že mě nikdy nenapadlo, že by mohla zemřít. Nenapadlo mě, pravda, že by mohl zemřít ani kdokoli jiný. Když tak náhle odešla, ti, kteří ji znali, byli nejen plni žalu, ale také byli v šoku. Chovali v sobě nevyslovenou úzkost, jako by slunce vyšlo na západě a zapadlo na východě a apokalypsa by závisela na tom, zda se na to někdo odváží upozornit, jako by snad společné mlčení o této zásadní změně mohlo zajistit další bezpečný chod světa.

V té době jsme s matkou žili v jednom bytě v centru, ve třetím patře bez výtahu. Obývací pokoj měl dvě okna do ulice a z kuchyně a mé malé ložnice bylo vidět jen špinavou cihlovou zeď sousední budovy, která se těsnala nepříjemně blízko. Matka tři večery v týdnu zpívala v jednom bluesovém klubu a pět dní pracovala v bufetu ve Woolworth's a čekala na svou velkou příležitost. Bylo mi skoro deset a některé věci jsem už chápal, přesto musím přiznat, že jsem si nějakou dobu myslel, že by byla stejně šťastná, ať už by si polepšila jakkoli – jako zpěvačka ve větších a lepších barech, nebo jako číšnice v nóbl steakhousu, podle toho, co by přišlo dřív.

K dědovi jsme přijeli, když měla babička pohřeb, a pár dní jsme tam pobyli, aby nebyl sám. Do té doby jsem ho nikdy neviděl plakat. Na týden nechal práce a zůstával skoro výhradně ve své ložnici. Občas jsem ho ale přistihl, jak sedí u okna v křesle na konci chodby v patře a hledí do ulice, nebo ve svém ušáku v obývacím pokoji a na stolečku s lampou má složené nepřečtené noviny.

Když jsem se s ním pokusil mluvit, posadil si mě na klín a řekl mi: „Teď buď ticho, Jonahu. Budeme mít ještě roky, abychom všechno probrali."

Na svůj věk jsem byl malý a hubený a on byl velký, ale v těch chvílích jsem z něj cítil nesmírnou jemnost. To ticho bylo jiné než ostatní ticha, hluboké a sladké a poklidné, i když smutné. Párkrát se mi dokonce stalo, že když jsem měl hlavu položenou na jeho široké hrudi a poslouchal jsem jeho srdce, usnul jsem, i když na pravidelný odpolední spánek jsem byl už starý.

Během toho týdne plakal, jen když hrál na klavír v předním pokoji. Při tom pláči nevydával žádný zvuk; myslím, že byl příliš důstojný, než aby naříkal, ale slzy se objevily s prvními notami a kanuly, dokud hrál, ať už to bylo deset minut, nebo hodinu.

Když vám teď pořád vyprávím o svém dětství, měl bych vám říct o dědečkově vztahu k hudbě. Hrál s velkou radostí a vážností a měl úžasnou levou ruku, nejlepší, jakou jsem kdy slyšel. V hotelu, kde pracoval, byly dvě jídelny. Jedna byla francouzská a formální a vystupoval v ní harfeník a ta výzdoba vám připadala buď elegantní, nebo otřesná. Druhá byla klenotem ve stylu art deco s modrými a stříbrnými roletami a spoustou leskle černé žuly a černého laku. Byl to spíš noční bar a tamní jídla byla typicky americká. Děda hrával právě tam. Od sedmi do devíti nabízel hudbu na podbarvení atmosféry, převážně klasické americké balady a některá živější čísla Colea Por-

tera. Mezi devátou a půlnocí se k němu připojili tři muzikanti a roztočili to ve stylu taneční hudby 30. a 40. let. Děda Teddy rozhodně věděl, jak to za klavírem rozjet.

Ve dnech, které následovaly bezprostředně poté, co zemřela jeho Anita, hrával hudbu, kterou jsem nikdy předtím neslyšel, a dodnes neznám název žádné z těch skladeb. Chtělo se mi z nich plakat, a tak jsem utíkal do jiných místností a snažil se je neslyšet, ale prostě to nešlo *zastavit*, protože ty melodie byly tak uchvacující. Melancholické, ale neodolatelné.

Po týdnu se děda vrátil do práce a má matka a já jsme odjeli zpět do našeho bytu v centru. O dva měsíce později, v červnu, když se mé matce sesypal život, jsme se vrátili, abychom žili s dědou Teddym už nastálo.

3

Mé matce Sylvii Kirkové bylo dvacet devět, když se jí zhroutil život. A nebylo to poprvé. Tehdy jsem viděl, že je pěkná, ale nechápal jsem, jak je mladá. Bylo mi pouhých deset a měl jsem nejspíš pocit, že každý, komu je nad dvacet, je prostě staroch, nebo jsem o tom prostě vůbec nepřemýšlel. Když se vám život sesype čtyřikrát ještě před třicítkou, na člověku se to prostě podepíše. A já myslím, že to mé matce vzalo tak moc naděje, že už pak nikdy nezískala tolik sebedůvěry, kolik jí měla dřív.

Když se to stalo, škola byla už pár týdnů zavřená. Jediným dnem, kdy komunitní centrum nemělo letní program pro děti, byla neděle, a já byl tehdy v podvečer a večer u paní Lorenzové. Kdysi štíhlé paní Lorenzové byl už tehdy pořádný kus, protože byla skvělá kuchařka.

Žila v prvním patře a dávali jsme jí trochu peněz za to, že se o mě starala, když nebyla jiná možnost, především v ty tři dny v týdnu, kdy moje matka zpívala ve Slinky's, což byl bluesový klub. Neděle mezi ty dny sice nepatřila, ale moje matka odjela do jedné luxusní čtvrti na nějakou oslavu, kde měla podepsat smlouvu, že bude zpívat pětkrát týdně v tom, čemu říkala „velký podnik". Byl to nóbl noční klub, který by nikdo nenazval slovem lokál. Majitel klubu William Murkett měl smlouvy i s nahrávacími společnostmi a mluvilo se o tom, že chce dát dohromady skupinu tří dívek, které by jí v některých písních v klubu zpívaly doprovod, a natočit jednu dvě studiové nahrávky. Vypadalo to, že matka nakonec prorazí v jiné oblasti než v obsluhování ve steakhousu.

Čekali jsme, že se pro mě zastaví až tak po jedenácté, bylo ale teprve sedm, když se u dveří paní Lorenzové rozezněl zvonek. Okamžitě jsem poznal, že se něco muselo zvrtnout, a poznala to i paní Lorenzová. Moje matka ale vždycky říkávala, že nehodlá prát své špinavé prádlo na veřejnosti, a myslela to smrtelně vážně. Když jsem byl malý, nechápal jsem, co tím myslí, protože prádlo prala ve společné prádelně v suterénu, která byla tak veřejná, že veřejnější by bylo už jen prát to na ulici. Toho večera řekla, že na ni padla hrozná migréna, i když jsem předtím nikdy neslyšel, že by nějakou měla. Řekla, že nebyla schopna zůstat na večeři se svým novým šéfem. Když paní Lorenzové dávala peníze, měla rty pevně sevřené k sobě a v očích takovou sílu a intenzitu, až jsem si pomyslel, že by dokázala zapálit cokoli jen tím, že se na to bude dlouho dívat.

Když jsme vyšli do našeho bytu a matka za námi zavřela dveře do chodby, řekla: „Sbalíme si všechny věci, oblečení a krámy. Můj táta pro nás jede. Odteď budeme žít s ním. To bude pěkné, bydlet s dědou, ne?"

Jeho dům byl hezčí než náš byt, což jsem taky řekl. V deseti jsem si nedával pozor na jazyk a řekl jsem ještě: „Proč se stěhujeme? Je děda tak smutný, že nechce být sám? Opravdu máš migrénu?“

Místo toho, aby mi odpověděla, řekla jen: „Tak pojď, zlato, pomůžu ti sbalit věci. Dej pozor, ať si nic nezapomeneš.“

Měl jsem vlastní světle zelený lepenkový kufřík, do kterého se víceméně vešlo všechno mé oblečení, i když na některé, co mi popadalo, jsme museli použít igelitovou nákupní tašku z obchoďáku.

Když jsme balili, řekla mi: „Až vyrosteš, nebuď polovičatý chlap, buď hodný jako tvůj dědeček.“

„Právě takový chci být. Kým jiným bych měl chtít být než dědečkem?“

Neodvažoval jsem se to říct víc otevřeně, ale měl jsem tím na mysli, že nemám v plánu být v dospělosti jako můj otec. Odešel od nás, když mi bylo osm měsíců, a vrátil se, když mi bylo osm let, pak od nás ale znovu odešel ještě před mými devátými narozeninami. Ten člověk neměl problém s věrností – to slovo prostě vůbec nebylo v jeho slovníku. V té době jsem se bál, že by se mohl znovu vrátit, což by byla pohroma, vezmeme-li v potaz všechny jeho problémy. Navíc nedokázal milovat nikoho než sebe. Matka pro něj přesto měla určitou slabost. Kdyby se objevil, mohla by se s ním dát znovu dohromady, a proto jsem radši neřekl, co jsem měl na srdci.

„Harmona Jessupa jsi viděl,“ řekla. „Vzpomínáš?“

„Jasně. Patří mu Slinky's, kde zpíváš.“

„Víš, že jsem tam kvůli téhle práci skončila. Nechci ale, aby sis myslel, že je tvoje matka nějak nestálá.“

„No to nejsi, proč bych si něco takového myslel?“

Když skládala moje trička do tašky, řekla mi: „Chci, abys věděl, že tam končím i z jiného důvodu, z dobrého důvodu. Harmon prostě

zašel… až příliš daleko. Chtěl po mně i jiné věci než zpěv.“ Odložila poslední tričko a podívala se na mě. „Víš, co tím myslím, Jonahu?“

„Myslím, že ano.“

„Asi to chápeš, což mě mrzí. Každopádně, pokud nedostane, co chce, nebudu tam už moct pracovat.“

Nikdy v životě, v dětství ani v dospělosti, jsem nebyl vznětlivý. Myslím, že mám víc matčiných genů než otcových, nejspíš proto, že byl příliš neúplným člověkem, než aby měl co dávat. Toho večera jsem se v mém pokoji však velmi rychle a opravdu hodně rozčílil a řekl jsem: „Nesnáším Harmona. Kdybych byl větší, ublížil bych mu.“

„Ne, neublížil.“

„To si piš, že jo.“

„Uklidni se, zlatíčko.“

„Zastřelil bych ho.“

„Nic takového neříkej.“

„Podříznul bych mu ten jeho hnusnej krk a zastřelil bych ho.“

Popošla ke mně, stála a prohlížela si mě a mně došlo, že přemýšlí o tom, jak mě potrestá za to, že mluvím takhle neurvale. Bledsoeovi pouliční mluvu nebo hrubé výrazy netolerovali. Děda často říkával: „Na začátku bylo slovo. Před vším ostatním – slovo. Mluvíme tak, jako by na slovech záleželo, protože na nich opravdu záleží.“ Moje matka tam každopádně stála, mračila se na mě, pak se ale její výraz změnil a ty ostré rysy na její tváři trochu změkly. Klekla si na kolena, dala kolem mě ruce a pevně mě objala.

Cítil jsem se za ty drsňácké řeči rozpačitě a trapně a oba jsme věděli, že kdybych se já, malý a hubený, vydal zastřelit Harmona Jessupa, srazil by mě do kolen už jen tím, jak by se mi vysmál do tváře. Cítil jsem se rozpačitě i kvůli ní, protože neměla nikoho lepšího, kdo by ji hlídal, než mě.

Podívala se mi do očí a řekla: „Co by na ty řeči o podřezávání a střílení řekly sestry?“

Protože babička pracovala v kanceláři monsignora McCarthyho, měl jsem to štěstí, že jsem mohl chodit do školy Saint Scholastica za třetinu běžného školného. Řádové sestry, které školu vedly, byly drsné dámy. Jestli by někdo dovedl dát Harmonovi lekci, kterou by nikdy nezapomněl, pak to byla sestra Agnes nebo sestra Catherine.

Řekl jsem: „Ale neřekneš jim to, viď?“

„No, vlastně bych měla. A měla bych o tom říct tvému dědečkovi.“

Dědův otec byl holič a dědova matka kosmetička a svou domácnost vedli podle dlouhé řady pravidel. Když jejich děti občas usoudily, že ta pravidla jsou ve skutečnosti jen pouhá doporučení, můj pradědeček jim předvedl, k čemu dalšímu se dá použít pruh kůže, na kterém obtahoval břitvy. Děda Teddy tělesné tresty na rozdíl od svého otce nepoužíval, ale když se zatvářil mimořádně zklamaně, bolelo to i tak dost.

„Neřeknu jim to,“ prohlásila matka, „protože jsi hodný kluk. Do maminčina srdíčka jsi už uložil hodně lásky, zlato.“

Dala mi pusu na čelo a vstala; přešli jsme do jejího pokoje, abychom pokračovali v balení. Nábytek patřil k bytu – a součástí byl i toaletní stolek s trojdílným zrcadlem. Matka mě pověřila úkolem vyndat všechno z té spousty malých zásuvek a dát to do malé čtvercové taštičky, které říkala toaletní kufřík, zatímco si balila oblečení do dvou velkých kufrů a tří igelitových tašek.

Ještě nedokončila vysvětlování, proč se musíme přestěhovat. O mnoho let později jsem si uvědomil, že vždycky cítila potřebu se přede mnou ospravedlňovat. Nikdy to přitom nebylo potřeba, protože já vždycky věděl, jaké má srdce, jak je hodná, a miloval jsem ji natolik, až mě to občas bolelo, třeba když jsem v noci ležel a strachoval se o ni.

Každopádně řekla: „Zlato, ne aby sis někdy myslel, že někteří lidé jsou lepší než jiní. Harmon Jessup je v porovnání se mnou bohatý, ale v porovnání s Williamem Murkettem je chudý."

Kromě toho nóbl nočního klubu, do kterého má matka dostala nabídku na pět večerů týdně, vlastnil Murkett ještě několik dalších podniků.

„Harmon je černoch," pokračovala, „Murkett je běloch. Harmon nemá skoro žádné vzdělání. Murkett chodil na nějakou univerzitu pro vyšší vrstvy. Harmon je starej chlípnej kocour a je na to pyšnej. Murkett je ženatý, má vlastní děti a dobrou pověst. Pod všemi těmi rozdíly se však žádný rozdíl neskrývá. Všichni jsou stejní. Oba jsou polovičatí. Nikdy nebuď polovičatý, Jonahu."

„Ne, prosím. Nebudu."

„Buď k lidem upřímný."

„Budu."

„Budeš vystaven pokušení."

„Nebudu."

„Budeš. Každý je."

„Ty ne," řekl jsem.

„Já byla. A jsem."

Dobalila si věci a já řekl: „Hádám, že jsi tu práci nedostala a že proto jedeme k dědovi."

„Pořád ještě mám Woolworth's, chlapče."

Věděl jsem, že občas plakala, ale nikdy to nedělala přede mnou. Zrovna v tu chvíli měla oči stejně jasné, přímé a jisté jako sestra Agnes. Ve skutečnosti byla hodně jako sestra Agnes, až na to, že sestra Agnes nedokázala zazpívat jedinou notu a moje maminka byla mnohem hezčí.

Řekla mi: „Mám Woolworth's a mám pěkný hlas a čas. A mám tebe. To je všechno, co potřebuju."

V tu chvíli jsem si opět vzpomněl na svého otce, jak nás opouštěl, a že bychom nebyli v téhle bryndě, kdyby dodržel alespoň půlku svých slibů, ale nahlas jsem to říct nedokázal. Matka mi nikdy v životě nedala takový trest, jako když jsem jednou prohlásil, že ho nenávidím, a i když jsem si myslel, že není důvod, abych se za svá slova styděl, stejně jsem se styděl.

Později ale přijde den, kdy pohrdání jeho osobou bude tím nejmenším problémem, den, kdy mě otec bude nevýslovně děsit.

Ještě jsme úplně nedobalili a ozval se zvonek. Byl to děda Teddy, který přijel, aby nás odvezl k sobě domů.

4

Poprvé se mé matce zhroutil život ve chvíli, kdy zjistila, že mě čeká. Přijali ji na studium hudby na univerzitě Oberlin a málem dostala plné stipendium. Ale než mohla vůbec začít první ročník, zjistila, že jsem na cestě. Říkala, že na Oberlin ve skutečnosti jít nechtěla, že to byl nápad jejích rodičů, že chtěla vyrazit do světa s talentem, který má, ne se spoustou hudební teorie, která by ji mohla omezovat. Chtěla se propracovat z jednoho zapadlého klubu do nějakého méně zapadlého a stabilně stoupat výš a výš a získávat *zkušenosti*. Tvrdila, že jsem přišel akorát včas, abych ji před Oberlinem zachránil, a jako dítě jsem jí to možná věřil.

Mezi střední školou a univerzitou si dala rok volna a její otec využil svých konexí, aby jí zařídil věkovou výjimku a sehnal jí práci v jednom klavírním baru, protože taky hrála na klavír. Ve skutečnosti byla dobrá ve hře na saxofon, slušně ovládala klarinet a rychle se učila na kytaru. Když Bůh naděloval talent, dal ho Sylvii Bledsoeové plný

kýbl. Ten bar byl spojený s restaurací a kuchaře – ne šéfkuchaře, ale kuchaře – tam dělal Tilton Kirk. Bylo mu dvacet čtyři, o šest let starší než ona, a kdykoli si dala pauzu, byl tam, se svým šarmem, který mu podle mého názoru nadělil někdo úplně jiný než ten, kdo daroval mé matce talent.

Byl to pohledný a výřečný muž a stejně jako svému jménu věřil i tomu, že to na tomhle světě někam dotáhne. Stačilo ho jenom pozdravit a hned vám řekl, kam míří: nejdřív z kuchaře na šéfkuchaře a potom, než mu bude třicet, do své vlastní restaurace, a než mu bude čtyřicet, bude mít dvě nebo tři restaurace nebo kolik jich bude chtít. Byl to nadaný kuchař a mladé Sylvii Bledsoeové dával všemožná chutná jídla upravená v Kirkově stylu, jak říkával. A taky jí nadělil mě, i když se ukázalo, že péče o děti *není* součástí Kirkova stylu.

Je třeba říct, že když zjistil, že Sylvie čeká dítě, věděl i to, že Bledsoeovi nebudou tolerovat žádné jiné varianty. A tak udělal správnou věc a vzal si ji. A potom, docela nevyhnutelně, udělal špatnou věc.

Narodil jsem se 15. června 1957, což bylo tehdy, kdy se orchestr Counta Basieho stal první černošskou skupinou, která kdy vystupovala ve hvězdné síni hotelu Waldorf-Astoria v New Yorku. Černoch bylo tehdy hodně skloňované slovo. Dne 6. července tenisová star Althea Gibsonová vyhrála jako první černoška pohár ve Wimbledonu. A 29. srpna byl konečně hlasováním kongresu přijat zákon o občanských právech předložený rok předtím prezidentem Eisenhowerem. Ike brzy poté začal do snah o zrušení segregace zapojovat národní gardu na školách. Ve srovnání s tím nebylo mé narození až tak velkou novinkou, i když pro maminku a pro mě ano.

Aby si získal přízeň Sylviiných rodičů a protože znal hudební vzory mého dědy Teddyho, vybral mi můj otec jméno Jonah Ellington Basie Hines Eldridge Wilson Hampton Armstrong Kirk. I po všech

těch letech skoro každý zná Duka Ellingtona, Counta Basieho, Earla „Fathu“ Hinese, Lionela Hamptona a Louise Armstronga. Čas se ale nestaví ke všem talentům stejně a Roy Eldridge je dnes znám jen fanouškům big bandů. Ve své době to ale byl jeden z nejlepších trumpetistů. Úchvatný. Zpočátku hrál s legendární skupinou Genea Krupy, s níž Anita O'Dayová tehdy měnila představu o tom, jaká by měla být jazzová zpěvačka. Wilson v mém jméně je po Teddym Wilsonovi, kterého Benny Goodman nazval největším muzikantem tehdejší taneční hudby. Hrál s Goodmanem, poté založil vlastní skupinu, která ale nefungovala dlouho, a pak hrál hlavně v sextetu. Pokud se vám podaří najít některé z těch dvaceti LP, která se svou skupinou nahrál, uslyšíte klavíristu s mimořádně elegantním stylem.

Se všemi těmi jmény, která mi byla do života dána, jsem si občas přál, abych se narodil prostě jen jako Jonah Kirk. Jsem ale napůl Bledsoe. A hádám, že každý, kdo si kdy vážil mého dědy – což byli všichni, kteří ho znali – pochyboval o tom, zda někdy můžu vyrůst v muže, jako je on.

Toho dne, kdy jsem se narodil, děda Teddy a babička Anita přišli do nemocnice, aby si mě poprvé prohlédli, nejdřív skrz okno na novorozeneckém oddělení a pak v náručí mé matky, když mě přinesli k ní do pokoje. Můj otec tam byl také a nadšeně sdělil dědovi mé celé jméno. I když jsem byl středem pozornosti, vůbec si to nepamatuji, možná proto, že jsem se už nemohl dočkat, až se začnu učit na klavír.

Podle mé matky to odhalení tolika jmen neproběhlo úplně tak, jak si můj otec představoval. Děda Teddy stál vedle postele a uznale přikývl pokaždé, když Tilton – který byl natolik opatrný, že stál u druhé strany postele – řekl další jméno. Když ale vyslovil to poslední, děda pohlédl na babičku a pak se zamračil a zíral na podlahu, jako by na ní leželo něco urážlivého, co nepatří do nemocnice.

Měli byste vědět, že děda měl úsměv, díky němuž by dokázal roztát ledovec a voda se proměnit v páru. A i když se neusmíval, měl natolik příjemnou tvář, že se na něj i ty nejostýchavější děti často zašklebily už při prvním pohledu a vydaly se přímo k němu, cizímu člověku, aby toho přátelského obra pozdravily. Když se ale zamračil a když jste věděli, že důvodem, proč se mračí, jste nejspíš vy, pak vás jeho tvář přiměla myslet na soudný den a na to, jaké ubohé dobré činy byste mohli vyjmenovat, abyste vyvážili ty špatnosti, které jste spáchali. Netvářil se vztekle ani nasupeně, jen svraštil čelo a místnost okamžitě zaplavilo nepříjemné ticho. Nikdo se nebál dědečkova hněvu, protože ho zažilo jen málo lidí, pokud vůbec někdo. Když si vybavím ten výraz, můžu říct, že to, čeho se člověk bál, byl jeho nesouhlas. Když jste zjistili, že jste ho zklamali, uvědomili jste si, že jeho souhlas *potřebujete* stejně nutně jako vzduch, vodu a jídlo.

I když mi to děda nikdy otevřeně neřekl, jednou z věcí, které jsem se od něj naučil, bylo to, že když vás ostatní obdivují, dodá vám to víc síly, než když se vás bojí.

V tom nemocničním pokoji se děda Teddy každopádně dlouho mračil na podlahu a můj otec chytil matku za ruku a ona ho nechala, aby ji držel, zatímco mě chovala v druhé ruce.

Děda konečně zvedl zrak, změřil si pohledem svého zetě a tiše řekl: „Existovalo tolik big bandů, swingových orchestrů; desítky, možná stovky, a žádné dva nebyly stejné. Tolik energie, tolik skvělé muziky. Někteří lidé by řekli, že kromě jiných věcí to byl i swing, co téhle zemi za války pomáhalo udržet vítězného ducha. Víš, tehdy jsem hrál v pár největších a nejlepších i v pár ne tak velkých, ale dobrých. Tolik vzpomínek, tolik lidí, je to už docela dávno. Všechna ta jména mezi Jonahem a Kirkem jsem obdivoval, velice obdivoval. Miloval jsem je. Ale Benny Goodman byl stejně dobrý a spolehlivý jako ostatní.

Charlie Barnet, Woody Herman, Harry James, Glenn Miller. Artie Shaw, proboha. *Artie Shaw. Begin the Beguine, Indian Love Call, Back Bay Shuffle*. Jmen, která by bylo od té doby potřeba zmínit, je tolik, že by to nebohé dítě potřebovalo na svůj podpis celý sešit."

Maminka to pochopila, ale můj otec ne. „Ale Teddy, pane, všechna ta jména – to nejsou naši."

„Ale ano," řekl děda, „nepracují *přímo* v barech a restauracích jako ty, ale to, co dělají, vyvolává v mnoha lidech náladu oslavovat, takže mají vliv i na tvou práci. A rozhodně jsou jako já a Sylvie, že ano, Anito?"

Babička řekla: „Ach ano. Jsou to lidé mé krevní skupiny. Miluju muzikanty. Jednoho jsem si vzala. A jednu jsem porodila. A drahý, zapomněl jsi na Dorsey Brothers."

„Já na ně nezapomněl," řekl děda. „Jenom mi ze všech těch jmen vyschlo v ústech. A Freddy Martin."

„Ten jeho tenor saxofon, ten měl ten nejsladší tón," řekla babička.

„Claude Thornhill."

„Jeho skupina byla jednou z nejlepších," prohlásila. „A Claude byl moc *zábavný* chlapík."

V tu chvíli můj otec pochopil, co se mu snaží říct, ale nechtěl to slyšet. Z rasové otázky měl velký pocit křivdy a nejspíš pro to měl celou řadu dobrých důvodů. Přesto mi mohl, pro rodinou pohodu, přidat alespoň jména Thornhill a Goodman, ale nedokázal se k tomu přimět.

Řekl: „To už je ale hodin, musím do restaurace." Potom políbil mou matku a mě, objal Anitu, se slovy „pane" pokývl na dědu Teddyho a vzal do zaječích.

Tak tedy vypadalo první rodinné setkání první den mého pobytu na světě. Trochu napjaté.

Druhý moment, kdy se mé matce zhroutil život, byl o osm měsíců později, kdy od nás otec odešel. Řekl, že se musí soustředit na kariéru. Že když vedle křičí dítě, nemůže spát. Tvrdil, že má sponzora pro založení restaurace, takže by se mohl z kuchaře stát šéfkuchařem ve vlastní restauraci, a i kdyby to byl nějaký zastrčený pajzl, stejně by postupoval rychleji, než původně plánoval. Řekl, že se opravdu musí soustředit, pracovat v restauraci a využít tuhle novou možnost. Slíbil, že se vrátí. Neřekl kdy. Řekl jí, že nás miluje. Tyhle věci říkal vždycky překvapivě snadno. Slíbil, že bude každý týden posílat peníze. Ten slib dodržel první čtyři týdny. Moje matka mezitím sehnala práci v bufetu Woolworth's a taky svůj první pěvecký úvazek v jedné díře zvané Jazz Cave, takže to bylo těžké, ale zatím jen těžké, nikoli vážné.

5

Svůj život nedokážu popisovat měsíc po měsíci, rok po roce. Místo toho musím používat tenhle záznamník, jako by to byl stroj času, a přeskakovat dozadu a dopředu, takže možná uvidíte ty zvláštní souvislosti, které jsem si neuvědomoval hned, protože jsem se k budoucnosti posouval den po dni.

Teď bych vám měl říct něco málo o ženě, která se objevovala v klíčových okamžicích mého života. Nikdy, vůbec nikdy jsem ji neviděl přicházet. Prostě tam vždycky byla, jako když slunce najednou prosvitne skrz mraky. Poprvé to bylo jednoho dne v dubnu 1966, když jsem se pokusil nenávidět klavír, protože jsem si myslel, že ze mě nikdy nebude klavírista.

Bylo mi skoro devět a mé babičce Anitě ještě zbýval rok života. Můj otec se k nám v prosinci předchozího roku vrátil, aby s námi

bydlel v tom činžáku bez výtahu. Matka se s ním nerozvedla. Přemýšlela o tom, i když věděla – a věřila – že manželství je svátost. Tvrdila ale, že když zpívá v místech, jako jsou Jazz Cave a Brass Tacks a Slinky's, podaří se jí snáze odrážet návrhy zákazníků a zaměstnanců, když může po pravdě říct: „Mám manžela, malého chlapečka a Krista. I když jste pohledný, jistě chápete, že dalšího muže ve svém životě nepotřebuju." Podle mé matky by jen manžel, dítě či Kristus ty nejodhodlanější ctitele neodradil, proto prý byla zapotřebí kombinace všech tří.

Za těch skoro osm let, co byl pryč, Tilton Kirk nenašel žádného sponzora ani neotevřel vlastní restauraci, ale *odešel* z té restaurace, kde pracoval jako kuchař, aby přijal místo šéfkuchaře v nějakém luxusnějším podniku. Vydělával míň, protože majitel mu každý rok dával i pět procent akcií podniku, takže jakmile shromáždí třicet pět procent, bude si moci za předem sjednanou cenu koupit zbylých šedesát pět procent a použít své akcie k překlenutí půjčky.

Když byl zase doma, maminka byla převážně šťastná, já byl ale všemožně nešťastný. Ten chlap opravdu nevěděl, jak být tátou. Někdy to byl paličatý despota, který mi dával nepoměrně víc trestů, než jsem zasluhoval. Jindy chtěl být můj nejlepší kámoš a chodit se mnou ven, ale nevěděl, jaké druhy procházek mají děti rády. Bloumat zadními uličkami za restauračním skladem, fascinovaně vyprávět o různých druzích škrabek na brambory a keramických pekáčů děti prostě nebaví. Stejně jako sedět na barové stoličce a usrkávat colu, když táta pije pivo a vyměňuje si s nějakým cizím chlápkem vtipy o manželkách.

Nejhorší bylo, že jsem tehdy chtěl chodit na hodiny klavíru a můj otec to zakázal. Hrál jsem si s klavírem u dědy Teddyho a instinktivně jsem rozuměl rozložení kláves, podobně jako Jackie Robinson

dokázal odhadnout trasu letícího míčku. Tilton ale říkal, že jsem ještě moc malý, že mám moc malé ruce, a když moje matka vyjádřila nesouhlas a řekla, že jsem dost velký, Tilton prohlásil, že si ty lekce zatím nemůžeme dovolit. Brzy ano, ale ještě ne – což znamenalo nikdy.

Děda se nabídl, že mě párkrát týdně odveze k sobě a zpátky a bude mě učit sám. Můj otec ale řekl: „Je to moc daleko, než aby tak malé dítě pořád pendlovalo sem a tam, Syl. A tady klavír nemáme, takže by nemohl cvičit mezi jednotlivými hodinami. Brzy si pořídíme dům a pak budeme moct mít i klavír a všechno to bude dávat smysl. Ostatně, lásko, víš, že u starého pána nepatřím zrovna mezi jeho největší oblíbence. Ze srdce mě ničí představa, že by mě před tím klukem očerňoval. Vím, že by to Teddy nedělal záměrně, Syl, není to zlý člověk, ale dělal by to, aniž by o tom věděl. Brzy si pronajmeme dům, už brzy, a všechno pak bude, jak má být."

A tak jsem seděl na schodu před barákem a měl jsem ve tváři tak mrzutý výraz, že většina kolemjdoucích, kteří na mě pohlédli, okamžitě uhnula pohledem, jako bych je snad ve svých osmi letech mohl v záchvatu zlosti zadupat do země. Na duben bylo neobvykle teplo a vzduch byl tak nehybný a vlhký, že pírko, které vypadlo z jednoho letícího ptáka, klesalo na chodník přede mnou jako kámen hozený do vody. V tu chvíli náhle a krátce zavál vítr, zvedl pírko, rozvířil prach a smetí ve stružce a všechno to nametl na schody a na mě. Kýchl jsem a odplivl jsem pírko, které se mi zachytilo mezi rty.

Když jsem si otíral prsty, uslyšel jsem ženu, která říkala: „Hej, Kačírku, tak jak se k tobě svět chová?"

Máma měla pár kamarádek – profesionálních tanečnic v muzikálech, o nichž se neustále mluvilo mezi lidmi, kteří milovali divadlo, a i když se ta žena žádné z nich nepodobala, vypadala jako tanečnice. Hubená, s dlouhýma nohama a hladkou mahagonovou kůží, vyšla po schodech

tak hladce, s tak minimálním pohybem, až byste si mysleli, že musela stát na eskalátoru. Měla na sobě prvosenkově růžové lehké šaty, bílou blůzu a růžovou toku s vějířem z šedivých pér na jedné straně, jako by se oblékla na oběd do nějaké restaurace, kde číšníci nosí smokingy.

Navzdory svému krásnému oblečení a elegantnímu výrazu si sedla vedle mě na zápraží. „Kačírku, je neslušné neodpovědět, když s tebou někdo mluví, a ty vypadáš jako mladý muž, který by si raději vypíchl oko, než aby byl hrubý."

„Svět smrdí," prohlásil jsem.

„Některé věci na světě smrdí, Kačírku, ale ne celý svět. Většina ve skutečnosti nádherně sladce voní. Ty sám voníš trochu jako limetky a sůl, což mi připomíná margaritu, a to není špatná věc. Líbí se ti můj parfém? Je francouzský a drahý."

Byla to jemná vůně sladkých růží. „V pohodě, řekl bych."

„No, Kačírku, jestli se ti nelíbí, tak já se hned zvednu a půjdu domů a vyndám tu lahvičku ze svého šatníku a vyhodím ji z okna a nechám zadní uličku páchnout až do příštího deště."

„Nejmenuju se Kačírek."

„Byla bych hodně překvapená, kdyby ses tak jmenoval, Kačírku. Rodiče dávají svým maličkým jména jako Hortense a Percival, ale neznám nikoho, kdo by své dítě pojmenoval po vodním ptactvu."

„Jak se jmenujete vy?" zeptal jsem se.

„Co bys tak řekl, Kačírku?"

„Vy ani neznáte své jméno?"

„Jenom by mě občas zajímalo, na jaké jméno vypadám, proto se ptám."

Byla hezká. I osmiletý kluk pozná pěknou dívku, když ji vidí, a krása umí pohnout srdcem bez ohledu na věk. A taky vůně jejího parfému byla v pohodě.

Řekl jsem: „No, viděl jsem v televizi film o chlapech, kteří v Karibiku hledali poklad. Bylo to v době pirátů. Všichni chtěli tu zvláštní perlu, víte. Ta byla opravdu, opravdu zvláštní kvůli třem věcem. Byla velká, veliká jako švestka. A nebyla bílá nebo krémová nebo růžová jako jiné perly. Byla černá, čistě leskle černá, ale pořád měla hloubku, jakou mívají všechny nejlepší perly, takže bylo vidět dovnitř, a byla moc krásná. Proto myslím, že pokud jde o jméno, vypadáte na Perlu."

Naklonila hlavu a trochu se na mě uculila. „Mladíku, jestli to už teď umíš takhle pěkně se ženami, tak až vyrosteš, nebude jediná z nás v bezpečí. Já *jsem* Perla. Nechci mít žádné jiné jméno. Říkej mi Perlo, Jonášku."

Až o mnoho hodin později jsem si uvědomil, že jsem jí přitom neřekl své jméno.

„Říkáš, že ta perla v tom filmu měla tři zvláštní vlastnosti. Velikost, barvu a…?"

„Aha, ano. No, říkali, že kdo ji vlastní, nemůže nikdy zemřít. Šlo o tajemství nesmrtelnosti."

„Černá, krásná a magická. Být Perlou se mi *líbí*."

Uplynuly dva roky, než mi řekla, že je ztělesněnou duší města.

„Tak tady seď, Jonášku, pořád tak skleslý, jako bys byl v břiše velryby, když je ve skutečnosti pěkný jarní den. Nerozkládají tě žaludeční šťávy, nepotřebuješ svíčku, abys našel cestu zpátky skrz hrdlo. Nepromarni ten pěkný jarní den, Jonášku. Za život jich není až tak mnoho, jak by sis myslel. Kvůli čemu jsi tak zkroušený?"

Možná se s ní tak příjemně povídalo, protože mluvila tak příjemně. V další chvíli jsem si uvědomil, že se slyším, jak říkám: „Chci být klavírista, ale nestane se to."

„Když chceš být klavírista, tak proč teď nejsi u klavíru a neťukáš do kláves?"

„Nemám klavír."

„V tom komunitním centru, kam chodíš, když tví rodiče pracují a Donata nemá čas – tam mají klavír."

Donata bylo křestní jméno paní Lorenzové, mé občasné chůvy, a tak jsem usoudil, že ji slečna Perla zná a jde ji navštívit.

„Nikdy jsem tam žádný klavír neviděl."

„Ale jistě že tam je. Chvíli to tam vedl jeden chlap, který vůbec neměl hudební sluch, klavír pro něj představoval jenom hluk. Neměl rád ani hlasité ptáky, ani určitý odstín modré, ani číslo devět a ani Vánoce. Vánoční stromek postavil dvacátého čtvrtého prosince a dvacátého šestého ráno ho sundal a jediná ozdoba, kterou povolil, byla figurka Santa Clause visící za krk na vrcholku stromku, kde by měla být hvězda nebo anděl. Z čísla domu nade dveřmi sundal devítku a mezi osmičkou a čtyřkou nechal prázdné místo, přemaloval všechny modré místnosti a klavír přestěhoval do sklepa. Někteří lidé říkají, že zabil a snědl Peteyho, papouška, který býval v kleci v karetní místnosti. Ale už je pryč. Nevydržel dlouho. Přejel ho městský autobus, když neopatrně přecházel silnici. Stručně řečeno, způsobil centru spoustu škod. Klavír můžou vyvézt nákladním výtahem."

Kolem projel autobus, hlučný, chrlící zplodiny, a mě napadlo, jestli to náhodou nebyl ten samý, který přejel toho pána, jenž snědl papouška.

Když ulice utichla, řekl jsem: „Kvůli dítěti, jako jsem já, klavír nevyndají. A bez učitele to stejně není k ničemu."

„Učitel tam bude. Vyraz tam zítra ráno, brzy po otevření, a uvidíš sám. No, tenhle nádherný den nám utíká a já jsem oblečená na jednu událost a měla bych už radši vyrazit."

Zvedla se ze zápraží a sešla po schodech; její vysoké podpatky nedělaly větší hluk než pantofle.

Zavolal jsem na ni: „Myslel jsem, že jste přišla za paní Lorenzovou."

Slečna Perla se ohlédla a řekla: „Přišla jsem za tebou, Kačírku."

Odcházela a já sešel na chodník, abych ji sledoval. S těmi štíhlými boky a dlouhýma nohama, tak štíhlá ve vší té růžové, připomínala nějakého ptáka – ne papouška, ale elegantního plameňáka. Čekal jsem, že se ohlédne přes rameno, a chtěl jsem jí zamávat, ale ona se nikdy neohlížela. Zahnula vlevo za roh a byla pryč.

Zvedl jsem ruce k obličeji a přičichl jsem si k nim; zachytil jsem slabou vůni citronů, protože jsem předtím pomáhal mamince vymačkávat citrony na citronádu. Seděl jsem na sluníčku a pot na mých rukou chutnal slaně, když jsem ho olízl, ale po čichu jsem sůl necítil.

V následujících letech jsem slečnu Perlu potkal několikrát. Teď je mi sedmapadesát, a když se ohlédnu zpět, vidím, že kdybych ji nezaujal, můj život by byl dost jiný – a kratší.

Následujícího rána stál klavír v komunitním centru v místnosti Abigail Louise Thomasové, což byl někdo, kdo udělal pro centrum nějaké dobré skutky ještě dávno předtím, než jsem byl pouhou jiskrou v Tiltonově oku. Byl to Steinway, naleštěný a naladěný, a byl dokonce ještě krásnější než ta žena v růžové.

Jedna ze zaměstnankyň centra, paní Mary O'Tooleová, hrála *Stardust* od Hoagyho Carmichaela – v tu chvíli to byla ta nejnádhernější melodie, kterou jsem kdy slyšel. Byla to milá dáma s živýma modrýma očima, pihami, o kterých říkala, že přijely až z Dublinu, aby jí ozdobily obličej, a červenými vlasy zastřiženými do pážecího účesu, ve kterém občas prosvítala bílá, protože pohrdala salony krásy, a tak ji stříhala nešikovná kamarádka. Usmála se na mě a pokývla směrem ke stoličce a já si sedl vedle ní.

Když dohrála, povzdechla si a řekla: „Není to sranda, Jonahu? Někdo sebral ten starý a sešlý klavír, který byl ve sklepě, a dal nám ten-

hle úplně nový, a to všechno úplně potají. Vůbec si nedokážu představit, jak to udělal."

„To není tamten klavír?"

„Ne, jak by mohl. Ten starý měl zkroucené víko, filc na kladívkách byl prožraný od molů, některé struny byly prasklé, jiné chyběly. Pravý pedál byl zaseknutý. Byl to neuvěřitelně zbědovaný nástroj. Tohle je práce nějakého nesmírně chytrého lidumila. Kéž bych tak věděla, komu poděkovat."

O slečně Perle jsem jí neřekl. Chtěl jsem jí to vysvětlit a začal jsem povídat. Pak mě napadlo, že když zmíním její jméno, kouzlo pomine. Příští den bych přišel a Steinway by byl zase ve sklepě, rozbitý jako dřív, a paní O'Tooleová by si vůbec nepamatovala, že hrála *Stardust* v místnosti Abigail Louise Thomasové.

Toho dne jsem se začal oficiálně učit na klavír.

6

V noci téhož dne, když jsem spal ve svém pokojíčku, si někdo sedl na kraj mé postele – cítil jsem, jak se pod ním prohnula matrace – a já jsem se napůl probudil a přemýšlel jsem, proč za mnou maminka přišla v tuhle hodinu. Než jsem se v té tmě mohl pořádně posadit, něčí ruka mě jemně vrátila do lehu a známý hlas měkce pronesl: „Spi, Kačírku. Teď spi. Mám pro tebe jméno, jméno a sen a tvář. To jméno zní Lucas Drackman a ta tvář je jeho."

Jakkoli byl ten okamžik zvláštní, já se přesto zachumlal do polštáře a zavřel jsem oči a ponořil jsem se do hlubin spánku. A z těch hlubin na mě vyplavala tvář mladého muže, přízračně osvětlená, s tvrdými stíny. Bylo mu možná tak šestnáct, sedmnáct. Měl roz-

cuchané vlasy, čelo čnějící nad hluboko posazenýma očima, které byly otevřené dokořán a působily divoce. Jestřábí nos, plná a skoro dívčí ústa, tupou bradu, bledou pleť orosenou potem… Nikdy předtím a jen jednou poté jsem ve snu viděl tvář takhle živě a detailně. Lucas měl kolem sebe atmosféru naléhavosti a vzteku, zpočátku to však nemělo rozměr noční můry. Když se kolem něj vykresloval širší obraz, viděl jsem, že je jeho tvář osvětlována baterkou, kterou držel dole před sebou. Lucas vzal náhrdelníky a brože a náramky a prsteny ze šperkovnice, a také diamanty a perly, a hodil je do látkového pytle, který vypadal jako povlečení na polštář. V jednom z těch hladkých přechodů, které bývají ve snech tak časté, už nebyl u šperkovnice, ale v šatně a vyndával peníze a kreditní kartu z peněženky, která tam ležela na poličce. Karta Diner's Club byla psána na jméno ROBERT W. DRACKMAN. Poté byl Lucas u postele a paprskem světla z baterky přelétl tělo muže, který byl zjevně zastřelen ve spánku. Přesto jsem se dosud nebál. Místo toho na mě padl hluboký smutek. Lucas tomu mrtvému muži řekl: „Hej, *Bobe*. Jaký je to v pekle, *Bobe*? Teď už si asi nemyslíš, že poslat mě pryč na tu posranou vojenskou akademii byl dobrej nápad, co, *Bobe*? Ty pitomej, povýšeneckej zmrde." Světlo baterky padlo na ženu, které bylo něco přes čtyřicet a kterou musely probudit první výstřely Lucasovy zbraně. Byla to jeho matka. Nemohl to být nikdo jiný, protože v její tváři byly vidět Lucasovy rysy. Odhodila stranou peřinu a posadila se. A hned potom byla střelena jednou do hrudi a jednou do hrdla. Padla zpátky na čelo postele a její modré oči byly stále doširoka otevřené, ale slepé. Ústa měla dokořán, i když vykřiknout už nejspíš nestačila. Lucas ji počastoval odpornou nadávkou, slovem, které jsem nikdy nepoužil a které tu nebudu opakovat. Chodba. Odcházel pryč a já ho nesledoval. Spolu s ním zmizelo i světlo,

zmizelo a zesláblo, až nastoupila naprostá tma a smutek tak silný, že se mé oči zalily slzami. Ta, která přičarovala klavír do místnosti Abigail Louise Thomasové, znovu promluvila: „Pamatuj si ho, Kačírku. Pamatuj si jeho tvář a jeho nenávistná slova. Uchovávej ten sen v sobě, neříkej o něm ostatním, kteří by ho mohli zpochybňovat, nebo si z něj dokonce dělat legraci a vést tě k pochybám. Měj ho neustále na paměti."

Myslím, že když mi říkala ta slova, byl jsem vzhůru, ale přísahat bych na to nemohl. Možná jsem celou tu dobu spal, možná se mi to všechno zdálo, včetně toho, že vešla do mého pokoje, včetně toho pocitu něčí váhy na kraji postele, pod kterou se prohnula matrace a zaskřípaly pružiny. Ve tmě jsem cítil ruku na svém obočí, krásně jemný dotek. „Spi, ty krásné dítě," zašeptala a já buď dál spal, nebo jsem znovu usnul.

Když jsem se probudil, za okny byl rozbřesk a já cítil, že ten sen nebyl jen pouhou fantazií, že mi ukázal pravdivé věci, vraždy, které byly někdy v minulosti někde spáchány. Ležel jsem tam, ranní slunce sílilo a já přemýšlel a pochyboval a pak jsem ty pochybnosti zavrhl, jen abych se k nim znovu vrátil. Navzdory všemu tomu přemítání jsem však nedokázal najít odpověď ani na jednu z těch mnoha otázek, které ve mně ten zážitek zanechal.

Nakonec jsem vstal z postele a na okamžik jsem ucítil sladké růže, stejnou vůni, jakou měl parfém slečny Perly, když si vedle mě sedla na zápraží. Po třech nadechnutích ale zmizel a už jsem ho nedokázal ucítit, jako bych si snad představil i to.

7

Další část mého příběhu je zčásti z doslechu, ale jsem si jistý, že se to tak stalo. Moje matka se uchýlila k drobné lži, aby ochránila dětskou nevinnost, jak uvidíte, ale nevím o tom, že by kdy řekla nějakou vážnou lež.

Do mých devátých narozenin zbývalo jen něco přes týden a babička Anita měla před sebou deset měsíců života. Díky slečně Perle jsem začal chodit na klavír a můj otec s námi byl asi šest měsíců, než to opravdu neskutečně podělal. Stále jsme bydleli v tom třetím patře bez výtahu a on nenosil domů moc peněz, protože část platu dostával v akciích.

V prvním patře bydlela paní Lorenzová. Pan Lorenzo tehdy ještě žil a paní Lorenzová byla štíhlá a krásná jako Anna Maria Alberghettiová. To byla jedna neobyčejně talentovaná zpěvačka, kterou nešťastně strkali do filmových rolí a z níž se nakonec stala hvězda Broadwaye. Drobná a moc krásná. Získala cenu Tony za roli v muzikálu *Carnival!* a hrála Marii ve *West Side Story*. I když nebyla tak známá jako jiné zpěvačky italského původu, kdykoli má matka chtěla vyjádřit, jak je nějaká Italka krásná, srovnala ji s Annou Mariou Alberghettiovou. Když měla za to, že nějaký muž, který vypadá na Itala, je mimořádně atraktivní, říkávala, že vypadá jako Marcello Mastroianni. Anna Maria, to jistě, ale s tím Mastroiannim jsem to nikdy nepochopil. Každopádně, pan Lorenzo nechtěl, aby jeho žena pracovala, ale aby vychovávala děti. Ukázalo se však, že žádné děti mít nemůže. A tak paní Lorenzová provozovala v jejich bytě takovou neoficiální školku, ve které se starala o tři děti naráz a občas i o mě, jak jsem už říkal.

Když se to stalo, bylo první červnové úterý, kolem poledne, a já byl v Saint Scholastice, kde probíhal poslední den školního roku. Učily mě řádové sestry a já přitom snil, že se stanu klavíristou.

Maminka v 10:30 odjela do bufetu Woolworth's. Když tam odjela, zjistila, že během ranní směny vypukl v kuchyni malý požár. Zavřeli na dva dny, dokud nebudou dokončeny opravy. Přišla domů o čtyři hodiny dřív.

Protože můj otec pracoval v restauraci pozdě večer, spal od 3 ráno do 11 dopoledne. Čekala, že ho najde, jak stále spí nebo jak snídá. On se však osprchoval a odešel. Ustlala, a když se převlékala z číšnické uniformy, zaslechla, jak si slečna Delvaneová nahoře v bytě 5-B nacvičuje jízdu na rodeu.

Slečna Delvaneová – blonďatá, atraktivní a volnomyšlenkářská – nad námi bydlela tři roky. Na živobytí si vydělávala tím, že na volné noze psala do časopisů a pracovala na vlastním románu. Občas se z jejího bytu začalo ozývat rytmické klepání, které možná trochu připomínalo koňská kopyta a které postupně zrychlovalo v crescendo, stejně jako hlasy, tlumené a bezeslovné, ale naléhavé. Když jsem se tomu předtím divil, maminka mi řekla, že slečna Delvaneová nacvičuje jízdu na rodeu. Podle mé matky měl být první román slečny Delvaneové zasazený do prostředí rodea, a protože měla v plánu vyzkoušet si kvůli tomu nakonec jízdu na rodeu, měla v bytě mechanického koně, aby na něm cvičila. Když se slečna Delvaneová nastěhovala, bylo mi pět, a když se moje maminka vrátila dřív z Woolworth's, bylo mi teprve osm, a i když jsem měl určité pochybnosti, jestli je to s tím rodeem úplné vysvětlení, základní premisu jsem přijal. Když jsem se zeptal na ten hluboký hekající hlas, maminka vždycky odpověděla, že je to nahrávka býka, protože když jsi na rodeu, musíš chytat býky do lasa, nebo s nimi dokonce zápasit, a slečna Delvaneová si ten záznam přehrává, aby se dostala do nálady, když jezdí na tom mechanickém koni. Kladl jsem víc otázek než moderátor ve vědomostní soutěži, slečny Delvaneové jsem se ale na nic nezeptal, protože maminka ří-

kala, že by se ta nebohá žena styděla za to, jak dlouho jí trvá to rodeo správně nacvičit.

Slečna Delvaneová nad námi žila od poloviny roku 1963 do roku 1966, a i když lidé v té době projevovali značný zájem o sex, Amerika se ještě nestala jedním velkým pornografickým kinem. Rodiče vás mohli chránit a umožnit vám prožít dětství, a i když jste nejspíš měli určitá mlhavá podezření ohledně zakázaných tajemství, nemohli jste zapnout počítač a jít na tisíc webových stránek, abyste zjistili, že… No, že Bambi nepřišel na svět z pouhého *přání* své matky; a vy taky ne.

Takže moje matka se převlékala z uniformy, naslouchala tomu rodeu nahoře a připadalo jí, že to hekání a supění toho nahraného býka zní nějak povědomě. Během těch více než sedmi let, kdy s námi Tilton nežil, ho matka čas od času vídala, a zůstala za něj vdaná, a když se rozhodl vrátit, přijala ho. Teď nechtěla uvěřit, že byla chyba pustit ho znovu do dveří. Říkala si, že všichni muži znějí stejně, když si hrají na býka, když je jejich nářek plný rozkoše tlumený stropem bytu. Říkala si, že by to možná dokonce mohl být hlas slečny Delvaneové, který měl slušný rozsah a dokázal klesnout až k určité chraplavosti. Sylvie Bledsoeová Kirková už potkala nespočet lidí, na které seděla karta jokera – šprýmaře. Ve hře života má ale tahle karta nulovou hodnotu. Tohoto šprýmaře poznala jasně, protože zničil její prsteníček.

Naházela jeho oblečení a toaletní potřeby do dvou kufrů a vynesla je před byt. Budova měla přední a zadní schodiště, to druhé bylo užší a špinavější. Moje matka věděla, že Tilton bude mít při své povaze sklon proklouznout zadem, i když nemá žádný důvod myslet si, že by ho někdo viděl scházet ze čtvrtého místo ze třetího patra nebo že by ten rozdíl jednoho patra byl někomu nápadný.

Matka toho dne usoudila, že Tilton je nejen sukničkář a patologický lhář a narcista a blázen žijící v sebeklamných představách o své kariéře. Tím vším byl proto, že byl zbabělec, který se nedokázal postavit k životu čelem a procházet jím s tím, že by dělal to, co je správné, bez ohledu na překážky. Musel si ohledně života lhát, předstírat, že je míň náročný než ve skutečnosti, a pak se prodírat dopředu za pomoci různých úskoků a přitom si nalhávat, že si věří a že dobývá svět. Moje matka se nikdy nenazvala hrdinou, i když samozřejmě byla, věděla však, že není zbabělá, a se zbabělcem žít nedokázala.

Postavila ty kufry na popraskané a pokroucené lino v mezipatře na zadním schodišti mezi třetím a čtvrtým patrem a sedla si o pár kroků níž, zády k nim. Musela chvíli čekat a s každou minutou, která uplynula, cítila k tomu ďáblovi čím dál méně náklonnosti. Nakonec zaslechla, jak se kdesi nad ní zavírají dveře a mužský hlas si hvízdá *You've Lost That Lovin' Feelin' – Ztratilas ten pocit lásky*, což byl hit od Righteous Brothers z února toho roku.

Tilton byl tou písničkou úplně posedlý a to odpoledne si ji hvízdal bez jakéhokoli pocitu ironie, i když si později nejspíš uvědomil, že jako soundtrack k filmu o jeho životě to do dané scény nebyla zrovna ta nejlepší skladba.

Otevřel dveře na schodiště a zadíval se dolů, a když poznal svoje kufry, přestal pískat. Ten chlap byl stroj na výmluvy, a dokážu si představit, že mu hlavou probleskly nejméně tři snad i maliličko uvěřitelné výmluvy a tucet nesmyslných, než pokračoval dolů do mezipatra. Když zahlédl mou matku, jak tam sedí o pár schodů níž na další části schodiště, znovu se pochopitelně zastavil a stál tam a nebyl si jistý, co má dělat. Se slovy mu to vždycky šlo, zvlášť pokud se měl ospravedlnit, ten den to tak ale nebylo. To, jak tam jen tiše seděla zády k němu, ho zjevně zneklidňovalo. Kdyby ho začala obviňovat nebo se rozpla-

kala, mohl by se odvážit lhát a předstírat, že je nevinný, ale ona tam jen seděla, připravena sledovat jeho odchod. Možná si myslel, že má nůž a že by ho bodla do zad, kdyby kolem ní procházel s těmi kufry. Ať už byl důvod jakýkoli, Tilton zvedl ty dva kufry a místo toho, aby s nimi pokračoval dolů, se vracel do čtvrtého patra.

Sylvia se zvedla a šla za ním. Když se můj otec ve dveřích do čtvrtého patra ohlédl a viděl, že jde pomalu za ním, jeho znepokojení narostlo a on zakopl o práh a vrazil kufrem do sloupku a do dveří a do svých nohou, jako když se ti chlapíci ze starých filmů, Laurel a Hardy, snažili procpat obrovskou přepravní bednu dveřmi, které na ni byly moc malé. Když pospíchal chodbou, moje matka šla za ním, nic neříkala, nepřibližovala se k němu, ale ani se nevzdalovala. Na začátku předního schodiště mu jeden z kufrů vypadl z ruky a padal po schodech a on málem spadl taky, jak se ho nedočkavě snažil zase sebrat a vypadnout odsud. Sylvia ho patro za patrem následovala, bez jakéhokoli výrazu ve tváři, a nespouštěla ze svého nevěrného manžela oči. Tiltonovy ruce byly zjevně tak kluzké od potu, že mu ty kufry pořád padaly a vrážely do zdí. Protože se nemohl přestat ohlížet v očekávání toho nože, který neměla, několikrát špatně šlápl a kymácel se ode zdi ke zdi, jako by ty kufry, které nesl, byly plné lahví s whisky a on strávil několik předchozích hodin jejich ochutnáváním.

V mezipatře mezi třetím a druhým podlažím pronásledovaný a pronásledující potkali pana Jošioku, slušného a plachého pána, který se dokonale oblékal, neboť byl profesí nesmírně zručný krejčí. Bydlel sám v bytě ve čtvrtém patře a všichni věřili, že tenhle slušný pán má nějaké temné či tragické tajemství, nebo že možná přišel o rodinu v Hirošimě. Když pan Jošioka uviděl mého otce, jak se řítí dolů, aniž by bral v potaz geometrii schodiště a zákony gravitace, a když

spatřil kamennou tvář mé matky, která ho pomalu, ale neúprosně pronásledovala, řekl: „Děkuji mnohokrát," a otočil se a rychlým krokem vyrazil do přízemí a schody přitom bral po dvou. Tam počkal ve vstupní hale zády otočený k poštovním schránkám a doufal, že se dostal mimo trajektorii jakéhokoli násilí, které bude spácháno.

Tilton vyrazil pryč předními dveřmi s takovou prudkostí, jako by ta budova ožila a sama ho vyplivla. Na zápraží se mu jeden z těch namáhaných kufrů otevřel a on do něj začal zběsile cpát zpátky oblečení. Moje matka ho pozorovala okénkem ve dveřích, dokud si to nesbalil a neodešel, a pak řekla: „Jdi s tím ‚pocitem lásky' do prdele," a otočila se a byla překvapena, když spatřila nebohého pana Jošioku stále stát zády opřeného o schránky.

Usmál se a řekl: „Rád bych teď vystoupal nahoru."

„Moc mě to mrzí, pane Jošioko," řekla.

„Smutek je na mé straně," odpověděl a pak vyšel schody po dvou naráz.

Tu událost jsem popsal podle verze, kterou mi matka vyprávěla o řadu let později. Toho dne jsem po škole šel do komunitního centra cvičit na klavír. Když jsem došel domů, máma mi řekla jenom: „Tvůj otec už tady nebydlí. Šel nahoru pomáhat slečně Delvaneové s jejím rodeem, ale já jsem to nechtěla."

Byl jsem moc mladý, než abych si přebral, co těmi slovy ve skutečnosti myslí, a představa toho mechanického koně mi přišla zajímavější než co jiného a doufal jsem, že se na něj jednoho dne budu moct jít podívat. Matčino vysvětlení odchodu mého otce bylo strohé jako knižní anotace v *Reader's Digestu* a nijak neuspokojilo mou zvědavost. Měl jsem spoustu otázek, ale nahlas jsem je nakonec neřekl. Po pravdě jsem byl tak rád, že už nikdy nebudu muset sedět v baru a poslouchat ty historky o manželkách, že jsem tu úlevu ani nedokázal skrývat.

V tu chvíli jsem mámě řekl tajemství, které jsem jí nemohl prozradit, když s námi žil Tilton, totiž že už víc než dva měsíce chodím na hodiny klavíru k paní O'Tooleové. Objala mě, oči se jí zalily slzami a omluvila se mi. Nechápal jsem, za co se omlouvá. Řekla, že je jedno, jestli to chápu, že jediné, na čem záleží, je to, že už nikdy nedopustí, aby se někdy někdo stavěl mezi mě a klavír nebo mezi mě a nějaký jiný sen, který budu mít.

„Hej, zlatíčko, oslavme naši svobodu trochou coly."

Seděli jsme v kuchyni u stolu a pili Coca-Colu a jedli kousek čokoládového dortu *před* večeří a i po všech těch letech si dokážu ten okamžik zcela živě vybavit. Matka se předtím přesunula z baru Brass Tacks do Slinky's, ten večer ale nevystupovala, takže jsem ji měl jenom pro sebe. Mluvili jsme o všem možném, včetně Beatles, kteří se o pouhé dva roky dříve dostali na špičku amerických hitparád s písněmi *I Want to Hold Your Hand* a *She Loves You* a čtyřmi dalšími. V šedesátém pátém následovaly čtyři další písničky na horních příčkách hitparád. V roce 1966 už měli další skladbu, která obsadila první pozici. Moje máma měla Beatles ráda, ale říkala, že nejmilejší je jí jazz, a zvlášť pak swing, a mluvila o bigbandových zpěvačkách z dob dědy Teddyho. Znala všechny jejich písně a spoustu z nich uměla zazpívat. Bylo to, jako by ty zpěvačky byly přímo s námi v kuchyni. Ukázala mi knížku z té doby s jejich fotkami. Kay Davisová a Maria Ellingtonová, které zpívaly s Dukem. Billie Holidayová s Basiem. Všechny byly pěkné a některé nádherné. Sarah Vaughanová, Helen Forrestová, Doris Dayová, Harriet Clarková, Lena Horneová, Martha Tiltonová, Peggy Leeová. Nejkrásnější ze všech byla nejspíš Dale Evansová, když jí bylo něco přes dvacet. To je ta, která si později vzala Roye Rogerse, který měl *opravdového* koně. Ani mladá Dale Evansová však nebyla tak krásná jako Sylvia Bledsoeová Kir-

ková. A moje máma dokázala napodobit Ellu. Uměla sketovat tak, že byste si mysleli, že vás šálí zrak, že je to určitě Ella. Udělali jsme si Campbellovu rajčatovou polévku a tousty se sýrem a hráli jsme rummy[1]. S odstupem let jsem si uvědomil, že to byl třetí moment, kdy se mé matce zhroutil život, i když jsem to v tu chvíli tak neviděl. Když jsem šel do postele, pomyslel jsem si, že to byl doposud nejlepší den v mém životě.

Další den byl lepší – kouzelný. Byl to jeden z těch dnů, kterým můj kamarád Malcolm říká „dny, kdy chleba padá namazanou stranou vzhůru". Čekaly nás problémy, ale ty čekají vždycky. A než přijdou, je nejlepší žít s úsměvem.

8

Den, kdy chleba padá namazanou stranou vzhůru…

Udělejme teď malou odbočku jménem Malcolm Pomerantz. Je to prvotřídní muzikant. Hraje skvěle na tenorsaxofon. Je to tak trochu génius, který i ve svých devětapadesáti stále ještě dokáže zahrát celou tónovou stupnici.

Navíc je šílený, ale obvykle neškodným způsobem. Je tak pověrčivý, že by si radši zlomil vaz, než aby rozbil zrcadlo. A i když není natolik obsedantně kompulzivní, aby musel trávit pár hodin týdně na gauči u cvokaře, má své zvyky, ze kterých člověk zešílí, pokud ho nemá rád.

Například si musí předtím, než se připojí ke skupině na pódiu, vždycky pětkrát umýt ruce – ne čtyřikrát, ne šestkrát. A když jsou jeho hbité prsty dost čisté, aby mohl hrát, nedotkne se holýma rukama ničeho jiného než svého saxofonu, protože kdyby to udělal, musel by si je zase pětkrát umýt. Čistota jeho rukou ho trápí, když má

1 karetní hra podobná kanastě; pozn. překl.

vystoupení, ale ne, když zkouší. Kdyby nebyl tak špičkový muzikant a sympaťák, neměl by žádnou kariéru.

Malcolm čte noviny každý den kromě úterý. Úterní noviny si nekupuje ani nepůjčuje. V úterý se ani nedívá na televizní zprávy, ani neposlouchá rozhlas. Je přesvědčený, že kdyby si troufl zabývat se v úterý zprávami, jeho srdce by se obrátilo v prach.

Nejí houby, syrové ani vařené, dokonce ani v žádné omáčce, i když je má moc rád. Nejí ty sušenky, které mu tvarem připomínají klobouky hub. V obchodě se vyhýbá té části regálů s ovocem a zeleninou, ve které jsou vyskládány houby. A když je v nějakém obchodě, který nezná, oddělení s ovocem a zeleninou se vyhne úplně, protože má strach, že by mohl narazit na nějakou houbu.

Pokud jde o ten chleba padající namazanou stranou vzhůru: Každé ráno si při snídani udělá jednu topinku navíc, položí ji na kuchyňský stůl a jakoby náhodou ji shodí na zem. Když přistane namazanou stranou vzhůru, s radostí ji sní a věří, že dnešní den bude dobrý. Když ta topinka ovšem dopadne namazanou stranou dolů, Malcolm ji vyhodí, utře máslo a vyjde vstříc novému dni se zvýšenou ostražitostí.

Před každým úplňkem vyráží Malcolm večer do nejbližšího katolického kostela, vhodí do kasičky na chudé sedmnáct dolarů a zapálí sedmnáct votivních svic. Tvrdí, že neví, proč to dělá, že je to jen takové nutkání podobné ostatním, která ho postihla. Sám si myslím, že ten důvod nejspíš opravdu nezná a že těch sedmnáct svic je způsob, jak udržet bolest v patřičných mezích, a že kdyby tuto motivaci odhalil, už by mu to nepřinášelo úlevu. Většině z nás se rány, které nám život zasadil, pomalu hojí, až zbydou jen jizvy, Malcolm je možná až příliš citlivý, než aby ty rány nechal úplně srůst. Možná jsou ty jeho drobné obsedantně-kompulzivní rituály jakýmisi obvazy, které udržují jeho nezahojené rány v čistotě a zastavují krvácení.

I když všechny Malcolmovy výstřednosti vysvětlit nedokážu, vím, proč se vyhýbá houbám, proč nesnese svíčky o úplňku a zprávy v úterý. Kamarádíme spolu od mých deseti let. Tehdy takový nebyl. Jeho roztomilé šílenství se vyvíjelo postupem let. Malcolm je běloch, já jsem černoch. Nejsme bratři spojení krví, ale vždycky jsme si byli blízcí jako bratři a pojily nás stejné zničující ztráty. Jakkoli jsou některé jeho zvyky zvláštní, respektuji je jako způsob, který mu pomáhá ustát bolest, a význam těch rituálů mu nikdy nevysvětlím, protože tím bych ho připravil o úlevu, kterou mu poskytují.

Jednoho hrozného dne jsme oba ztratili něco, co jsme milovali stejně jako život sám. A o pár let později jsme – opět ve stejný den – znovu ztratili někoho milovaného. A pak ještě jednou. Stále jsem optimista, ale Malcolm nikoli. Někdy si dělám starost, co s ním bude, jestli zemřu dřív než on, protože mám podezření, že jeho výstřednosti narostou jako nádor a navzdory svému talentu už nebude schopen chodit do práce. Práce je jeho spása, protože každou píseň, kterou hraje, hraje pro ty, které miloval a ztratil.

9

Protože ve Woolworth's stále ještě uklízeli po tom požáru v kuchyni, nemusela matka na odpolední směnu. Chtěla jít se mnou do komunitního centra, aby si poslechla, co jsem se naučil na klavír, a já měl strach, že na někoho, kdo umí zpívat jako Ella, dost nezapůsobím. Ten den jste ji měli vidět. Oblékla se, jako by si myslela, že je to bůhvíjaká *událost*, jako by se mnou šla do koncertní síně, kde čeká dva tisíce lidí, až jim zahraju. Měla na sobě žluté šaty s plisovanou sukní a černými proužky u manžet a límce, černý pásek a černé boty

na vysokém podpatku. Šli jsme jeden a půl bloku a ona byla tak nádherná, že se za ní lidé otáčeli, muži i ženy, jako by na zem sestoupila bohyně a z nějakého důvodu, který byl stejně nádherný jako nepochopitelný, se rozhodla doprovodit toho hubeného chlapce.

V centru byla paní O'Tooleová a já je představil a ukázalo se, že mají cosi společného: dědu Teddyho. Mary O'Tooleová řekla: „Můj první manžel hrál v roce '41 na tenorsaxofon s Shepem Fieldsem. Shepův band měl hodně saxíků – jeden bas, jeden baryton, šest tenorů a čtyři alty – a Teddy Bledsoe tam část toho roku hrál na klavír, než přešel ke Goodmanovi." Mary mě vnímala v novém světle, když věděla, že jsem vnuk Teddyho Bledsoea. Řekla mi: „Božínku, tak teď je úplně jasné, proč děláš za klavírem takové pokroky, dítě."

Lekce mi šly rychle, paní O'Tooleovou ale nadchlo, že jsem nedávno došel do fáze, kdy jsem dokázal vyslechnout nějakou písničku a sednout ke klavíru a hned ji zahrát, aspoň pokud to umožňoval dosah mých rukou a rozpětí prstů. Na hudbu jsem měl eidetickou paměť, což je obdoba toho, když čtete román a pak ho dokážete slovo od slova odvyprávět. Když jsem byl za klavírem sám, dokázal jsem zahrát skoro cokoli, bez ohledu na složitost nebo tempo, i když ani zdaleka tak dobře, jako by to zahrál děda Teddy, přesto byste ale poznali, co je to za písničku. Při hře jsem jezdil po sedátku ze strany na stranu a leštil je tak svými kalhotami. Posouval jsem se vlevo, vpravo, vlevo, jak bylo třeba, jen abych necukal lokty nebo nějak nenarušoval prstoklad. Díky tomu jsem měl na dítě svého věku a velikosti dobrý rozsah.

Maminka stála a poslouchala, jak hraju, a já se na ni neodvažoval podívat. Nechtěl jsem, aby se musela tvářit mile a předstírat, že jsem lepší než doopravdy, zároveň jsem ale ani nechtěl vidět, jak se na mě snaží neusmívat. Druhá skladba, kterou jsem zahrál, byla její oblíbe-

ná. Byl to starý hit Anity O'Dayové *And Her Tears Flowed Like Wine*. Byl jsem teprve u třetího taktu, když máma začala zpívat. No páni. Komunitní centrum nemělo nijak skvělou akustiku, ale možná že tak nějak ta slova zněla v kině Paramount nebo v hotelu Pennsylvania, v době, kdy O'Dayová zpívala u Stana Kentona a byla lepší než jeho pozdější skupina, ještě předtím, než jsem se narodil.

Uvědomil jsem si, že do místnosti Abigail Louise Thomasové se hrnou lidé, přilákáni matčiným zpěvem. Byl jsem na ni moc hrdý a mrzelo mě, že nemá jako klavírní doprovod někoho zkušenějšího než mě. Blížili jsme se ke konci a zpívala skvěle, měla krásné zabarvení i frázování, když jsem v tom malém davu najednou zahlédl slečnu Perlu.

Měla na sobě tentýž růžový kostýmek a klobouk s péry, jako když si skoro o tři měsíce dříve sedla vedle mě na ten schod a nazvala mě Kačírkem. Zamávala mi konečky prstů a já se usmál.

Nemohl jsem se dočkat, až ji představím paní O'Tooleové, abychom naší dobrodějce mohli poděkovat za ten klavír. Uvědomil jsem si, že ten zbrusu nový Steinway je tu už příliš dlouho na to, abych najednou zjistil, že se pořád rozpadá ve sklepě a nikdo si nepamatuje, že byl opraven nebo nahrazen, což byla obava, která mi zabránila v tom, abych se zmínil se o slečně Perle toho prvního dne, kdy jsem ten lesklý, černý, nádherný klavír uviděl. Takové už je kouzelné uvažování osmiletého kluka: když se stane něco zázračného, může to z rozmaru Boha také rychle zmizet, ale když to nezmizí během dne nebo týdne nebo měsíce, stane se to trvalým a ani Bůh to pak nedokáže vzít.

Pravda je, že s touto logikou pracuji do značné míry dodnes. Pokud je svět zamořen chaosem – a to je – a pokud existuje nějaká dobrotivá síla, která chce, aby svět přežil, pak stabilita bude podporována a odměňována. Možná ne vždy. Ale většinou.

Každopádně jsme došli na konec *And Her Tears Flowed Like Wine* a já hloupě přidal kudrlinku na závěr, která nebyla součástí písně. Dav zaměstnanců a návštěvníků komunitního centra naštěstí věděl, že písnička je u konce, když matka dozpívala poslední slovo, a začali tleskat, což mě zachránilo před rozpaky z toho, že by slyšeli tu zbytečnou tečku. Mnozí lidé, kteří tam chodili hrát karty a povídat si, byli starší než děda Teddy a staré písničky znali tak dobře, že kdyby nechtěli slyšet jen Sylvii Bledsoeovou, mohli by zpívat s ní. Chtěli ještě něco a já se podíval na maminku a ona přikývla.

V komunitním centru byly nějaké staré nahrávky a já jen pár dní předtím slyšel *It All Begins and Ends with You* od Mildred Baileyové za doprovodu skupiny Reda Norva. Aniž bych se obtěžoval zeptat maminky, jestli ji zná, ponořil jsem se do kláves a ona zpívala tak nádherně, že můj klavír zněl mnohem lépe, než jak jsem hrál. Když jsem si všiml, že některé z těch šedovlasých stařenek mají v očích slzy, poprvé v životě jsem pochopil, proč na hudbě tak záleží a že nám připomíná, kdo jsme, odkud jsme přišli a všechny ty dobré časy i smutky.

Když jsme dohráli, všichni s námi chtěli mluvit. Kromě „děkuju" jsem neměl moc co říct – a všechny ve skutečnosti víc zajímala máma než já. Chtěli vědět, jestli někde zpívá. Když jim řekla o Slinky's, skoro nikdo o tom podniku neslyšel a ti, kteří ano, se tvářili zklamaně.

Zatímco se lidé tlačili kolem matky, vydal jsem se hledat slečnu Perlu, ale nikde jsem ji neviděl. Zeptal jsem se několika lidí, jestli tu vysokou ženu v růžových šatech a klobouku s peřím neviděli, ale nikdo si ji nepamatoval.

S matkou jsme se pak vydali z komunitního centra do nejbližšího parku, což byl její nápad. Nebyl to bůhvíjaký park, jen pár stromů a laviček a bronzová socha nějakého dřívějšího starosty nebo něko-

ho, kdo by se jistě cítil rozpačitě, že má svou podobiznu v parku tak zašlém, jako je tenhle; i když ten člověk už byl stejně asi mrtvý. Pod sochou byla dřív cedulka s popiskem, kdo ten pán z bronzu vlastně je, ale nějací vandalové ji vytrhli z žulového podstavce. Na trávníku bylo pár vychozených cestiček a stromy nebyly zastřihávané a koše přetékaly odpadky. Matka si pamatovala, že tam stával kiosek, kde jste si mohli koupit noviny a svačinu a malé pytlíky pečiva pro holuby, už tam ale nebyl a holubi, kteří se tu stále motali, měli až příliš červené oči a působili trochu divně.

„A vždyť vlastně," řekla máma, „proč ne."

„Proč ne co?"

„Proč si neuděláme celý den pro sebe? Jen ty a já."

„A co budeme dělat?"

„Cokoli budeme chtít. Začneme nějakým lepším parkem."

Vyšli jsme na hlavní ulici, stoupli jsme si ke kraji chodníku a čekali jsme na taxík. Matka párkrát zamávala, až konečně jeden zastavil a muž jménem Albert Solomon Gluck nás zavezl k lepšímu parku, v jedné čtvrti na nábřeží. Tehdy ještě mezi předními a zadními sedadly nebylo neprůstřelné plexisklo, protože tehdy ještě nikoho ani ve snu nenapadlo, že by mohla přijít doba, kdy budou řidiči ohrožováni některými pasažéry. Pan Gluck nás bavil imitacemi Jackieho Gleasona a Freda Flintstonea a Ernesta Borgninea, kteří tehdy byli v televizi nesmírně oblíbení. Taky řekl, že umí Lucille Ballovou, ale znělo to stejně jako Ernest Borgnine, což mě moc rozesmálo. Chtěl jít do showbyznysu a padal z něj jeden vtip za druhým. Přiměl jsem mámu, aby si zapsala jeho jméno, takže až bude slavný, vzpomenu si, že jsem ho potkal. Po letech jsem ho z určitého důvodu vypátral, a i když se nestal slavným, na první setkání s ním nikdy nezapomenu.

V nábřežní čtvrti přirazil k chodníku, a dřív než mu matka mohla zaplatit, řekl: „Moment, moment," a vystoupil z taxíku, obešel ho k zadním dveřím na straně k chodníku a teatrálně nám je otevřel a udělal gesto rukou směrem k parku, který jako by tu byl připraven jen pro nás. Byl to zavalitý muž s hustým obočím a gumovou tváří vhodnou pro komedii a všechno na něm působilo komicky, až na to, že jsem si všiml, že má nehty okousané až do masa.

Když jsme byli na chodníku a máma mu zaplatila, vzal si jízdné, ale spropitné odmítl. „Někdy je odměnou kvalita cestujících. Chci ale, abyste si vy a váš kluk něco vzali." A vytáhl z kapsy přívěsek na řetízku. Když se ho maminka pokusila odmítnout, řekl: „Jestli si ho nevezmete, budu křičet: ‚Pomoc, policie,' dokud nepřiběhnou, a pak si vymyslím ta nejvíc pobuřující obvinění, a než se to na policejní stanici vyřeší, bude už příliš pozdě, než abyste si užili pěkný den v parku."

Sylvia se zasmála, zakroutila hlavou a řekla: „To ale nemůžu přijmout…"

„Dala mi ho jedna cestující před šesti měsíci a řekla mi, ať ho někomu dám, a když jsem se zeptal komu, odpověděla, že to poznám, až toho člověka potkám. Ukázalo se ale, že to jsou dva lidé: vy a váš kluk. Je to štěstí na řetízku. Amulet. Ale když si to nevezmete, bude to pro mě znamenat smůlu. Štěstí pro vás, smůla pro mě. Copak byste mi chtěla zničit život? To byly ty moje vtipy tak hrozný? Mějte srdce, madam, už toho nechte, vezměte si to, vezměte si to, než zakřičím, jak v tomhle městě ještě nikdo nezakřičel."

To nešlo odmítnout. Když odjel, našli jsme lavičku a sedli jsme si, abychom si ten přívěsek prohlédli. Tvořily ho dva kusy plexiskla slepené dohromady, jež měly tvar srdíčka a velikost asi jako dolarová mince. Uvnitř toho srdíčka bylo malé bílé pírko. Muselo tam

být vlepené, ale provedeno to bylo tak dokonale, že vypadalo velmi načechraně, jako by se snad v tom srdci zatřepotalo, kdybyste na to plexisklo foukli. Skrz malý stříbrný háček zašroubovaný seshora do plexiskla byl provlečen stříbrný řetízek.

„To musí být hodně cenné," řekl jsem.

„No, Tiffany to zrovna není, zlatíčko. Ale je to pěkné, že?"

„Proč ti ho dal?"

„To opravdu nevím. Ale působil mile."

„Myslím, že se mu líbíš," řekl jsem.

„Spíš si myslím, Jonahu, že mi to dal proto, abych to dala tobě."

S určitou bázní jsem si od ní ten přívěsek vzal, když mi ho podala. „Myslíš?"

„Určitě."

Když jsem ten řetízek zvedl a nechal srdíčko pohupovat se sem a tam, vypadalo lesklé plexisklo ve světle skoro tekutě, jako by se to pírko vznášelo ve velké kapce vody, která je nějakým kouzlem připevněná na háček. Nebo v slze.

„Z jakého myslíš, že je to ptáka?" zeptal jsem se. „Z holuba?"

„No, řekla bych, že z něčeho vznešenějšího než z holuba. Nemyslíš, že to musí být nějaký zpěvný ptáček, s mimořádně krásným hlasem? Já ano. Tak bych to viděla."

„Tak to tak bude," řekl jsem. „Co s tím budu dělat? Je to srdíčko, to je holčičí přívěsek."

„A tebe nikdo nemůže vidět s holčičím přívěskem na krku?"

„Už si mě dobírají, že jsem hubený."

„Nejsi hubený. Jsi štíhlý." Šťouchla mě do boku. „Jsi štíhlý, drsný zpívající stroj."

Vždycky jsem se díky ní cítil jako něco víc a někdo lepší, než jak jsem se obvykle vnímal. Měl jsem za to, že pozvedat dítě na duchu

je něco, co zvládá každá matka bez problémů. S postupem let jsem ale začal vnímat svět jasněji a pochopil jsem, jak nesmírné jsem měl štěstí, že mě na svět přivedla zrovna Sylvia Bledsoeová.

Tehdy na té lavičce jsem řekl: „Pan Gluck říkal, že nám to přinese štěstí."

„To nikdy neškodí."

„Neříkal, že si prostřednictvím toho můžeš něco přát?"

„Takové štěstí je nezasloužené, Jonahu. A nezasloužené štěstí se vždycky zvrhne v něco špatného. Měl bys toužit po štěstí, které si musíš zasloužit."

„Možná bude stačit, když ho budu nosit v kapse – víš, místo na krku."

„To určitě nevadí. Nebo si ho dej do nočního stolku. Důležité věci by měl mít člověk na bezpečném místě. Když ti někdo dá nějaký zvláštní dárek, nikdy s ním nezacházej ledabyle. Pokladem se stane, jenom když si ho budeš vážit jako pokladu."

Po letech jsem zjistil, kdo tomu taxikáři ten řetízek dal a co to znamenalo, a opravdu se z něj stal poklad.

10

S tím přívěskem v kapse se zdálo, že letní nebe bez jediného mráčku je ještě modřejší než jindy. Byl teplý den a tato část města vypadala čistěji než ta, ze které jsme přijeli. Jak se blížilo poledne, stíny kmenů se zmenšovaly a posouvaly se ke stromům a stíny větví se prostíraly na všechny strany, jako důmyslně upředená pavučina. Na hladině velkého rybníku se lesklo slunce a pod tím pableskováním jsme sledovali hejna tlustých kaprů koi, kteří tam plavali od jara do

podzimu, než je převezli do vnitřních akvárií. Máma mi koupila za čtvrťák pytlík chlebových kostek a ryby se k nám nahrnuly, hýbaly ploutvemi, otevíraly pusu a my je krmili.

Cítil jsem k těm kaprům skoro nečekanou něhu, protože byli tak krásní a barevní a… nevím, byli prostě jako ztělesněná hudba. Maminka ukazovala tu na jednoho, tu na jiného – jak je krásně červený, oranžový, žlutý, zlatý – a já o nich najednou nebyl schopný mluvit, protože se mi sevřelo hrdlo a já věděl, že kdybych o nich začal mluvit, třásl by se mi hlas a možná bych se i rozplakal. Divil jsem se, co se to se mnou děje. Vždyť to jsou jenom ryby. Možná jsem začínal být změkčilý, alespoň jsem jim ale hodil poslední kousek chleba, aniž bych se ztrapnil.

O skoro půl století později chovám stejnou něhu skoro ke všemu, co plave a létá a chodí po čtyřech, a necítím se trapně. Kouzlo stvoření vámi může pohnout a udivovat vás, když tomu dáte průchod. Když si uvědomím, jak nepravděpodobně působí, že na tomto světě splácaném z prachu a horkých plynů něco žije, že bytosti skoro nekonečna druhů v noci hledí ke hvězdám, vím, že to všechno je mnohem křehčí, než se zdá, a říkám si, že tím jediným, co Zemi drží při životě a v pohybu, je možná naše láska k ní.

Toho dne v parku jsme po krmení kaprů chodili po cestičkách mezi stromy a kolem piknikových stolů a baseballového hřiště. Nebylo tam tolik lidí, kolik jsem myslel, nejspíš proto, že byl pracovní den. Ale když přišla řeč na oběd, pověsili se za nás dva kluci, možná tak šestnácti-, sedmnáctiletí. Šli těsně za námi a zrychlovali, když jsme zrychlili, a zpomalovali, když jsme zpomalili. Mluvili o dívkách, se kterými měli předchozí večer rande, a o tom, co s nimi dělali. Chtěli, aby to moje máma slyšela. Některá slova, která používali, jsem neznal, nerozuměl jsem všemu, čím se kasali, ale věděl jsem, že jsou

zkažení. Takové věci se tehdy moc často neděly. Opravdu ne. Lidé by to netolerovali. Lidé se tehdy nebáli. Párkrát jsem se na ty sprosťáky ošklivě podíval a matka řekla: „Ne, Jonahu," a dál jsme šli k východu, kde park ústil na ulici Kellogg Parkway. Ti tlučhubové ale mluvili čím dál tím ošklivěji a začali komentovat křivky mé matky.

Ta se nakonec zastavila, otočila se k nim s jednou rukou v kabelce a řekla: „Vodprejskněte."

Jeden z nich byl běloch, druhý mulat, což je slovo, které se tehdy používalo a které znamená napůl černý a napůl bílý. Byli namyšlení a křenili se a doufali, že ji trochu zastraší, když nic jiného.

Ten bílý zvedl obočí. „Vodprejskout? Tohle je veřejnej park, zlatíčko. Veřejnej park, že jo, kámo?"

Jeho kamarád řekl: „Si piš, že veřejnej. Páni, zepředu je ještě pořádnější než zezadu."

Matka zvedla kabelku, ruku měla pořád ponořenou vevnitř, a řekla: „Nějaké přání před smrtí?"

Výraz toho bělocha se změnil z kočky Šklíby na žraloka. „Ve městě nejsou skoro žádný legální zbraně, zlato, takže to, co držíš, je jenom tampon."

Zadívala se na něj, jako by to byl nějaký šváb – domýšlivý, dvounohý a mluvící, ale přesto jen šváb. „Poslouchej, ty blbečku, vypadám jako nějaká učitelka, kterou zajímá, co říkají zákony? *Podívej se na mě.* Myslíš, že jsem nějaká hotelová pokojská nebo prodavačka z levnýho krámu? Opravdu tak vypadám, ty vole? Mám neregistrovanou zbraň. Nedohledatelná. Zabiju vás oba, hodím ji na zem, a až se objeví poliši, řeknu jim, že jste to vyhrotili *vy*, že to bylo přepadení, ale byli jste nešikovní, upustili jste ji a já ji popadla, a protože jsem se bála, že byste mohli mít ještě jednu, tak jsem ji použila. Buď odsud odejdete, nebo to teď udělám. Je mi to jedno."

Všechen zvrácený humor jim z tváří vyprchal. Zdálo se, že jsou v jakési bolestné křeči, i když měli v očích ledovou zlost. Nevěděl jsem, co by se mohlo stát, i když bylo jasné slunce a v dohledu další chodci, můj strach byl ale potlačen nadšeným údivem. Sylviin výkon byl tak přesvědčivý, že skoro působila jako někdo úplně jiný než moje máma, která nikdy nemluvila sprostě a u níž to, že by měla zbraň, bylo asi tak pravděpodobné, jako že bych získal černý pás v karate.

Dva chlípníci zachránili svou hrdost tím, že ji nazvali „píčou" a „kurvou" a ještě horšími slovy, ale pak se otočili a odešli. Stáli jsme tam a sledovali je, dokud nebylo jisté, že se už nevrátí.

Matka mi pak řekla: „To, že jsi mě slyšel říct pár takových slov, rozhodně neznamená, že je můžeš říkat taky."

Nevěděl jsem, co říct, ale bylo to z úplně jiných důvodů, než když jsem předtím oněměl u toho rybníku s kapry.

„Jonahu? Posloucháš mě?"

„Ano, mami."

„Zopakuj, co jsem říkala."

„Neříkat ošklivá slova."

„Chápeš, proč jsem je použila?"

„Oblafla jsi je."

„Ano, přesně tak."

„Pořádně jsi je napálila."

Usmála se, vyndala ruku z kabelky, zapnula ji na zip a řekla: „Co takhle oběd?"

„Super nápad."

Ve čtvrti u nábřeží byly samé výstavní obytné domy, stačilo ale popojít deset minut, nebo tak nějak, a už tam byly obchody a další podniky.

Ušli jsme asi blok, když jsem se zeptal: „Co je to tampon? Ten chlap říkal, že nemáš zbraň, že máš jenom tampon."

„To nic není, to je taková houbička."

„Myslíš jako na nádobí?"

„Ne tak úplně."

„Jako ty, které používají k mytí skel aut na Sedmé ulici?"

„Ne, ne tak velká."

„Proč si myslel, že máš v kabelce houbičku?"

„No, protože mám. To ženy mívají."

„Proč nosíš v kabelce houbičku?"

„Pro všechny případy."

„Jaké případy? Jako kdybys něco rozlila?"

„Přesně tak."

„Už jsi ji někdy potřebovala?"

„Občas."

„Jsi hodně pořádná, mami," řekl jsem jí. „Budu se snažit být taky takový."

Míjeli jsme autobusovou zastávku a ona řekla, že si musí sednout na lavičku, a když tam seděla, začala se smát tak, že jí z očí tekly slzy.

Seděl jsem vedle ní, rozhlížel jsem se kolem, ale nic vtipného jsem neviděl, a tak jsem řekl: „Co tě tak rozesmálo?"

Zakroutila hlavou a vyndala z kabelky papírový kapesník a osušila si oči. Pokusila se přestat smát, ale nedokázala to a nakonec řekla: „Jenom jsem přemýšlela o těch dvou hloupých otrapech."

„Vždyť nebyli legrační, mami. Byli děsiví."

„To byli," souhlasila. „Ale i trochu pošetilí. Možná se jenom směju úlevou, že se nikomu nic nestalo."

„A mami, tys je opravdu oblafla."

„A ty jsi zůstal v klidu," pochválila mě.